



KU LEUVEN



Service Leren in de lerarenopleiding

Dat is toch evident ?!?

KdG

University of Applied
Sciences and Arts

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

» 10 basiscompetenties van de leraar

Woord vooraf	1 De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen	2 De leraar als opvoeder	3 De leraar als inhoudelijk expert
5	8	36	52
4 De leraar als organisator	5 De leraar als innovator en onderzoeker	6 De leraar als partner van ouders	7 De leraar als lid van een schoolteam
60	70	78	92
8 De leraar als partner van externen	9 De leraar als lid van de onderwijselijke gemeenschap	10 De leraar als cultuurparticipant	Attitudes 120 Dankwoord 122 Referenties 124 De auteur 124
104	110	116	



Eerst was er de praktijk...

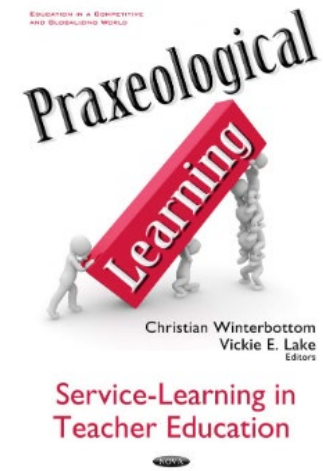
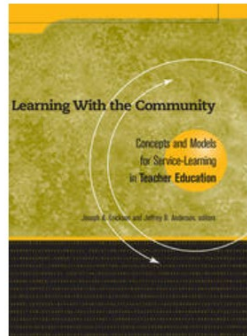
- Maatschappelijke uitdagingen – vragen werkveld en m'ppij
- Basiscompetenties van de leraar ontwikkelen

=> projecten van sociaal (en cultureel) engagement

Uitdagingen:

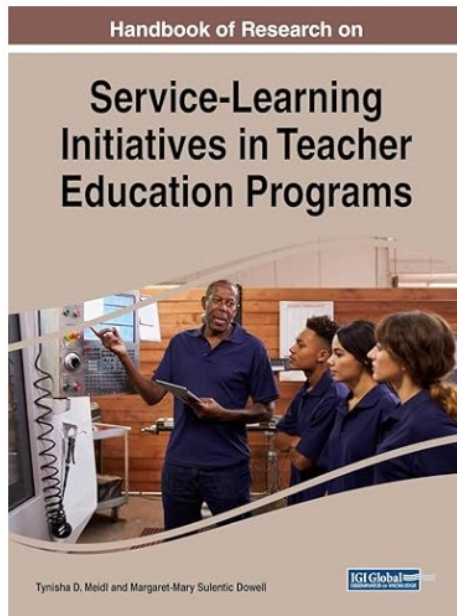
- Plaats in het curriculum krijgen en behouden
- Kwalitatieve partnerschappen
- Onderwijsdoelen // doelen en noden partners?
- Hoe reflecteren, begeleiden, evalueren?
- Verplichting vs engagement?





SERVICE-LEARNING ALS EEN PEDAGOGIE OM DIENEN, REFLECTEREN EN LEREN TE INTEGREREN IN DE VORMING VAN DE STUDENT ALS VOLLEDIGE PERSOON

*Maaike Mottart**



Eureka:
het heeft een naam en
is een beproefde pedagogie!

...die ontdekt
werd door het
beleid



Persconferentie 9 september 2015

Leren door maatschappelijk engagement in de lerarenopleiding

Een meerwaarde voor leraar en maatschappij

Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits en de Vlaamse Hogescholenraad hebben vandaag de platformtekst 'Leren door maatschappelijk engagement' ondertekend. Alle hogescholen verbinden er zich toe om in de lerarenopleiding het onderdeel maatschappelijk engagement expliciet op te nemen en dat ook zichtbaar te maken. Concreet houdt dit in dat elke toekomstige leraar zich inzet voor een maatschappelijk engagement tijdens de opleiding. Dit warm en positief engagement zal de uitstraling van de leraar en van het onderwijs versterken. Minister Hilde Crevits roept de hogescholen op dit engagement ook op te nemen met het oog op de begeleiding van de oorlogsvluchtelingen.

Service leren² : kansen in leerplichtonderwijs

Secundair onderwijs

Eerste, tweede en derde graad A- en B-stroom

✓ [A-stroom > Burgerschap > Eindtermen](#)

🔗 [Algemene info](#)

🔗 [Uitgangspunten](#)

- > De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden.
- > Omgaan met diversiteit in het samenleven en het samenwerken.
- > Geïnformeerd en beargumenteerd met elkaar in dialoog gaan.
- > Actief participeren aan de samenleving, rekening houdend met de rechten en plichten van iedereen binnen de rechtsstaat.
- > De wederzijdse invloed tussen maatschappelijke domeinen en ontwikkelingen en de impact ervan op de (globale) samenleving en het individu kritisch benaderen.

✓ [A-stroom > Sociaal-relatieve competenties > Eindtermen](#)

🔗 [Algemene info](#)

🔗 [Uitgangspunten](#)

- > Interpersoonlijke relaties opbouwen, onderhouden en versterken.
-

Service leren² : kansen in leerplichtonderwijs

Lager onderwijs

✓ Mens en maatschappij > Eindtermen

🔗 [Algemene info](#)

🔗 [Uitgangspunten](#)

✓ Sociale Vaardigheden > Leergebiedoverschrijdende eindtermen



Aan de slag: Community Service Learning

WAT is Community Service Learning (CSL)?

Community Service Learning is een pedagogische, ervaringsgerichte onderwijsvorm van dienen, leren en reflecteren die recent meer ingebed raakt in Vlaamse secundaire scholen en hoger onderwijs.

Community Service Learning (community service), waarbij er een

Aan de slag: Community Service Learning

WAT is Community Service Learning (CSL)?

HOE ga je aan de slag met Community Service Learning?

WAAROM Community Service Learning?

Service leren² :
kansen in
leerplichtonderwijs

- <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/inspirerend-burgerschap/community-service-learning>

Engagement onder druk?

<https://stevendelarue.be/2015/09/10/leerkrachten-en-hun-prioriteiten/>

De leerkracht moet weer 'ouderwets' lesgeven

Verplicht maatschappelijk werk in lerarenopleiding ? Vooral nood aan vakkennis, didactiek en klasaangepak.

— Koen Daniëls (@koendaniels) 9 september 2015

Rapport commissie 'Beter onderwijs'

- Naast theoretische lessen en praktijkstages kunnen secundaire scholen ook een naschools sociaal project door en voor al hun leerlingen aanbieden. Gezamenlijk opgezet sociaal dienstbetoon kan de empathie versterken en de burgerschapszin vergroten. Sociale projecten kunnen ook schoolmuurdoorbrekend gebeuren waardoor zowel de expertise van leerlingen van het tso, kso, bso en aso samenkomt op één plaats. Uiteraard is de begeleiding daarbij belangrijk en moeten leerlingen aangezet worden om actief te reflecteren over het wat, het hoe en vooral het waarom van het project.
- Dergelijke duurzame sociale trajecten zijn effectiever dan theoretische en/of van de realiteit losstaande burgerschapslessen. De druk in het curriculum (focus 1) wordt aldus op een effectieve(re) manier erkend én aangepakt. In het hoger onderwijs in Vlaanderen kent men dergelijke projecten als service-learning in maatschappelijk relevante projecten buiten de school 11 . Ze dragen bij tot de vorming van de student als volledige persoon door de integratie van dienen, reflecteren en leren. (Mottard, 2015) 12 . Er kan onderzocht worden hoe dergelijke voorbeelden uit het hoger onderwijs in het secundair onderwijs kunnen geïntroduceerd worden zodat alle leerlingen, ongeacht hun profiel, de kans krijgen om zich op een betekenisvolle manier voor de samenleving in te zetten 13

.BRINCKMAN (P.), VERSLUYS (K.), e.a., “Naar de kern: de leerlingen en hun leer-kraft. Rapport van de Commissie Beter Onderwijs.”, 2021, via <https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/2021-10/RAPPORT-OK19%20oktober.pdf>





Uitdagingen en valkuilen

- Wederkerige relatie met structurele partners
- Vertrekt gemakkelijk vanuit leerdoelen opleiding/student ipv noden partner
- Impliciete expliciet maken >< tijd voor ervaring
- (ID-projecten: aandacht voor ID-leren)

CSL in de Lerarenopleiding Kleuteronderwijs – Odisee Aalst



Lien Ooghe



1.

Waarom Community Service Learning?

Odisee visie 2027

- Getalenteerde studenten worden ondernemende professionals
 - “Studenten van Odisee **ontdekken in 2027 meer dan ooit de wereld en zichzelf**. Ze hebben elk hun eigen talenten en levenservaring en worden ondernemende professionals, onbegrensd in hun denken en doen. Het zijn doorzetters die durven dromen. Ze leren een leven lang. **Ze engageren zich in de maatschappij**”.
- Samen leren en co-creatie
 - “Onderwijs dat gestoeld is op **authentieke contexten** en uitdagingen uit het werkveld, gericht op **persoonlijke ontwikkeling en een breed maatschappelijk engagement**. Duurzaam onderwijs omdat het resulteert in energie voor levenslang leren”.
- Brede hogeschool
 - “**We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij**. We ondersteunen en stimuleren informeel leren, niet enkel op de hogeschool, maar ook daarbuiten”.
- Verschillen omarmen
 - “**Actieve interactie tussen studenten, personeelsleden en actoren uit het werkveld** staan garant voor een inclusieve leeromgeving en gelijke onderwijskansen”.



2.

CSL in de Educatieve Bachelor Kleuteronderwijs



Leerlijn OPO Identiteit in Diversiteit



CSL in het 2e jaar kleuteronderwijs (Identiteit in diversiteit 2)

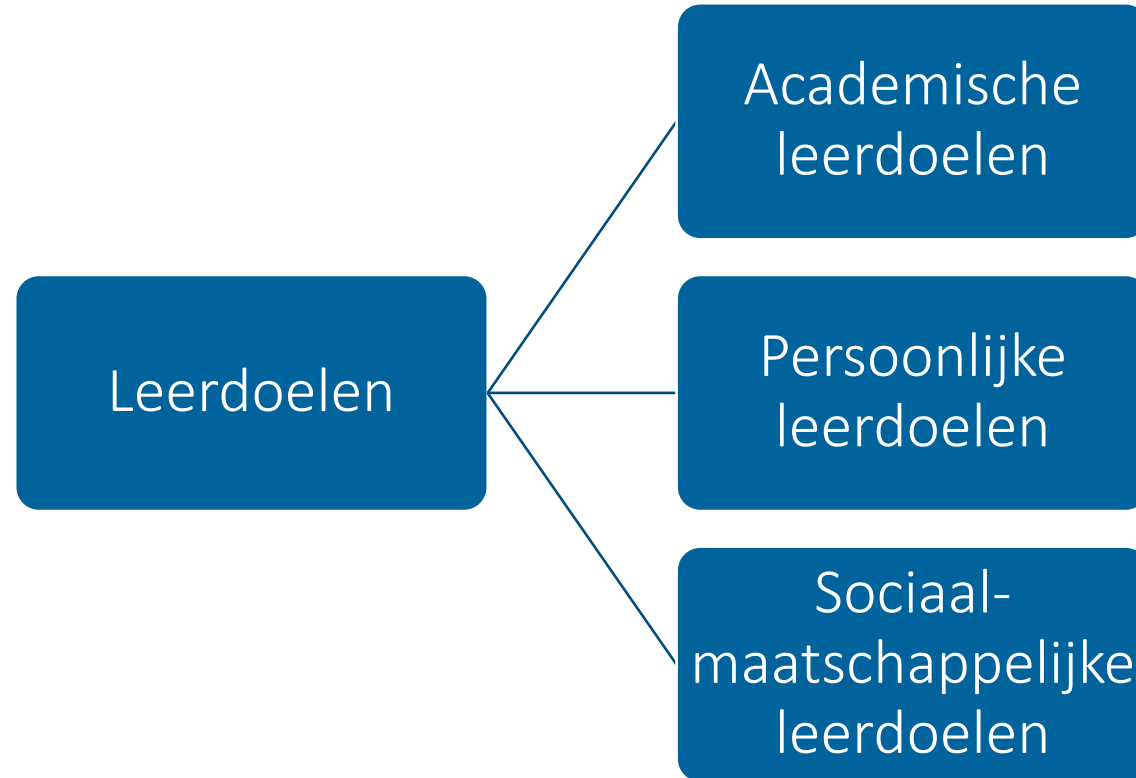
- Jaarvak
- 3 studiepunten
- Twee docenten
- 40 tot 60 studenten
- I.s.m. organisaties die werken met kwetsbare kinderen/jongeren
- 14 tot 20u maatschappelijk engagement
 - *Uitzondering voor taalkampen (hele week)*
- Opvolging, intervisie en inhoudelijke input vanuit de organisatie
- Inhoudelijke input en reflectie op de hogeschool
- Zowel academische, sociaal-maatschappelijke als persoonlijke leerdoelen centraal



Wat leren? Kerndoelen (een selectie)

- Ondersteunt de **persoonlijkheidsontwikkeling, de emancipatie en de maatschappelijke participatie** van elke lerende.
- Communiceert respectvol met ouders en verzorgers met oog voor de diversiteit en de complexiteit van de context zodat de verantwoordelijkheid en de zorg rond opvoeding en onderwijs gedeeld wordt.
- **Werkt samen met externe partners** om duurzame maatschappelijke ontwikkelingen te realiseren.
- Denkt vanuit een **breed maatschappelijk interpretatiekader kritisch na** over heel diverse actuele samenlevingskwesaties om met een open geest te dialogeren met onderbouwde argumenten.
- **Leergierigheid en eigenaarschap:** is nieuwsgierig, zoekt actief naar situaties om zijn competentie te verbreden en te verdiepen en neemt het leren in eigen handen.
- Flexibiliteit: past zich aan wijzigende omstandigheden zoals middelen, doelen, mensen en procedures.
- **Maatschappelijk engagement:** kiest ervoor een maatschappelijk engagement op te nemen om bij te dragen tot een betere wereld.
- **Diversiteitsdenken:** bekijkt personen en situaties vanuit verschillende invalshoeken, stuurt het eigen referentiekader bij vanuit interactie met anderen, ziet diversiteit als een normaal onderdeel van de maatschappij en gebruikt het als leerkans.

Hoe leren? Community Service Learning (CSL)

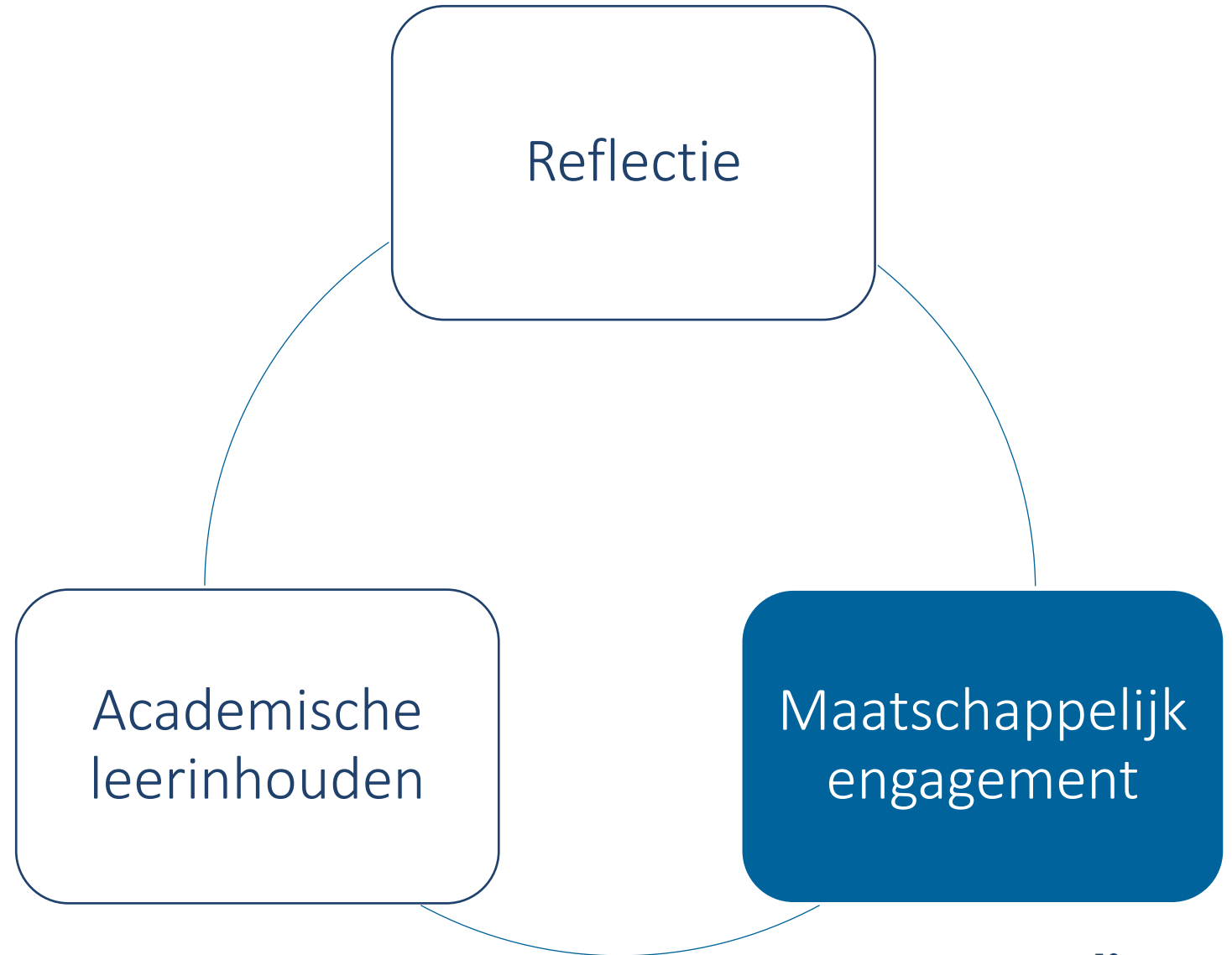


Persoonlijke leerdoelen



Zes sleutelcompetenties voor het leren voor diversiteit.
Diversiteit in actie (DIVA)

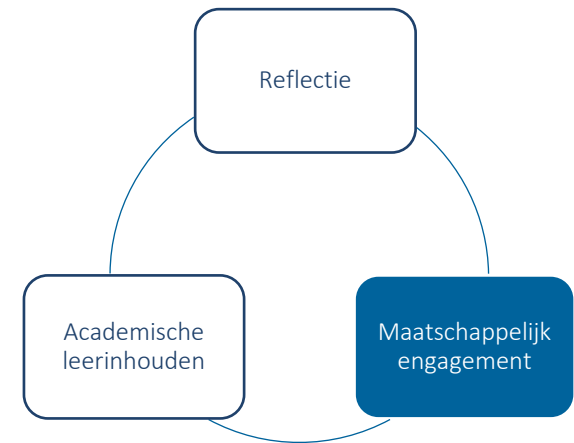
Maatschappelijk engagement



Maatschappelijk engagement

Verschillende organisaties die werken met kwetsbare kinderen, jongeren en/of gezinnen in contexten die vaak nieuw/anders zijn voor studenten:

- Jong Leren Denderleeuw
- De Katrol Zottegem, Wetteren, Ninove, Herzele, Erpe-Mere/Haaltert/Lede
- Broeiklas Aalst
- Thuis in boekjes Wetteren
- Minor-Ndako Liedekerke en Aalst
- Taalbubbels Aalst
- Speelbabbel Dendermonde



Organisaties stellen zichzelf voor tijdens ‘**informatiemarkt**’ begin academiejaar



Broeiklas vzw
"Broeiklas voor talent"

STUDIEBEGELEIDING

Voor het succes van elk kind op school!



Speelbabbel
voor Ouders en Peuters!

Tijd om samen
te spelen



Elke 4^{de} zaterdag
van de maand
10 tot 13 uur
Speelbabbel^{plus}

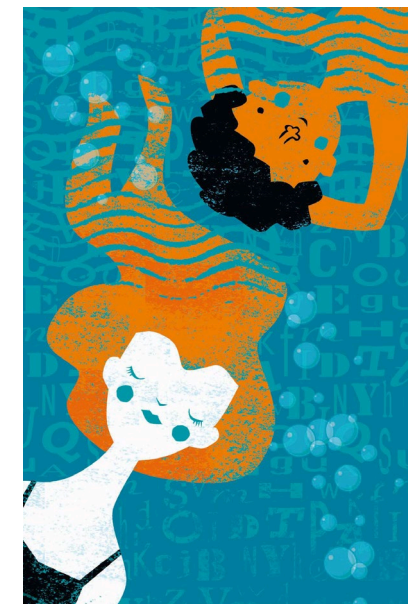
= Speelbabbel met extra activiteit

@De Kroon – ruimte Kleine Kroon



OPVANG EN BEGELEIDING VOOR MINDERJARIGEN EN HUN CONTEXT

Minor-Ndako wil kinderen en jongeren uit alle windstreken weerbaar en sterker maken voor de toekomst.

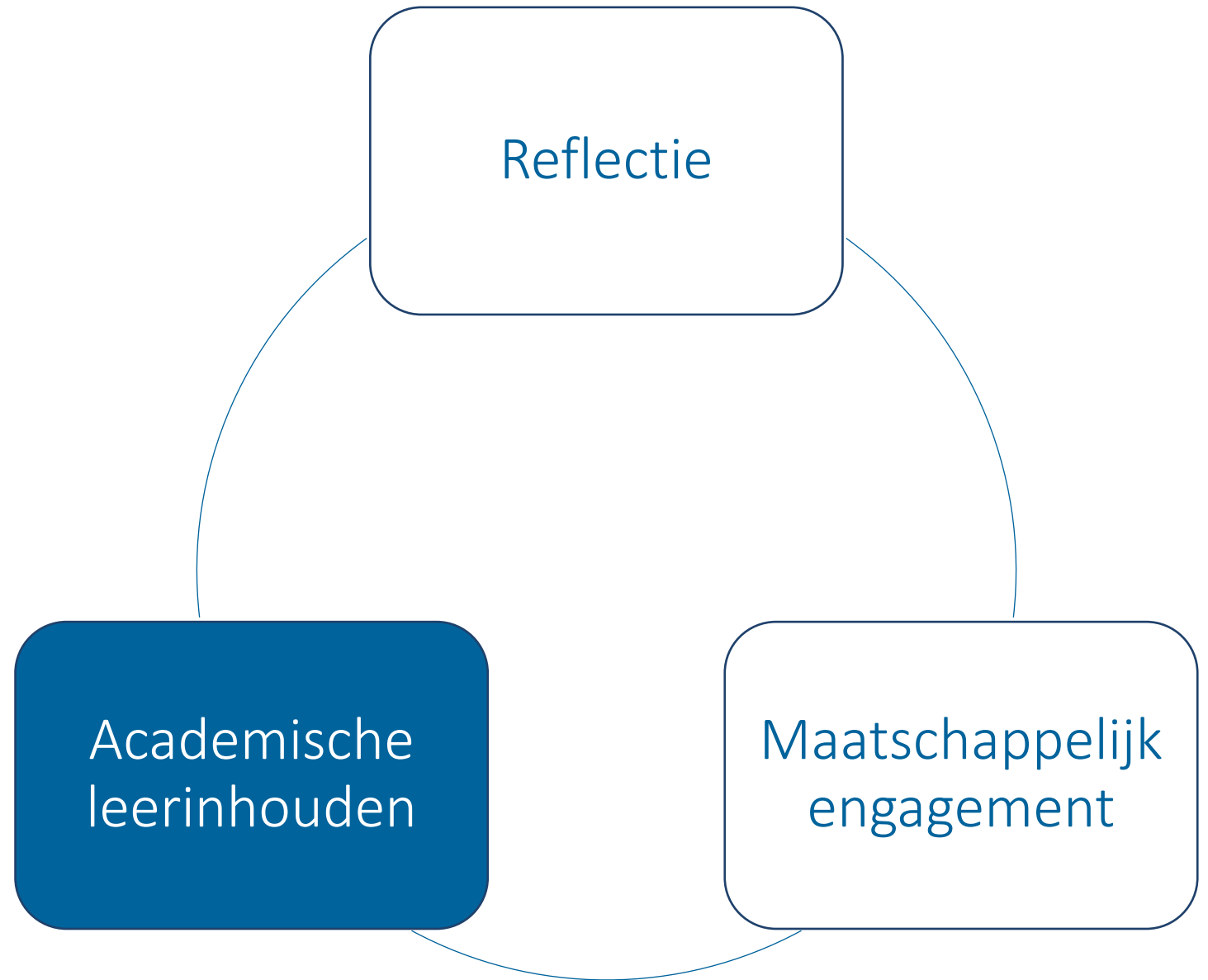


Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

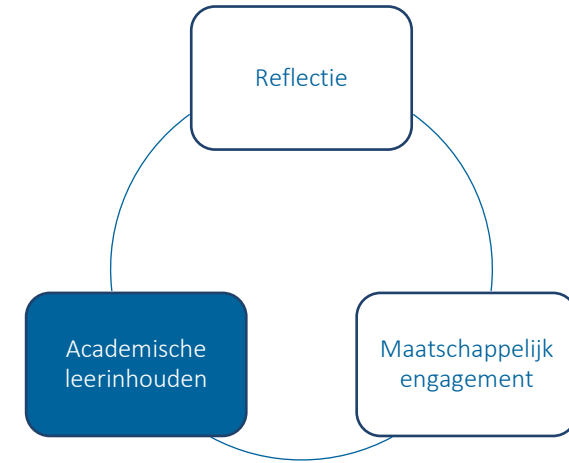
Maatschappelijk engagement

- Per organisatie stellen we een brief op met concrete afspraken
 - We passen concrete afspraken in overleg met de organisaties aan
 - Elke organisatie kan zo zijn eigen accenten leggen
- De studenten die in éénzelfde organisatie terecht komen, **nemen samen contact op** met de begeleider
- Studenten maken samen met de organisatie een planning op
- Grote focus op **eigenaarschap en vertrouwen** in de studenten & organisaties
- We kiezen bewust voor **duurzame partnerschappen** in functie van een goede begeleiding, opvolging en communicatie

Academische leerinhouden

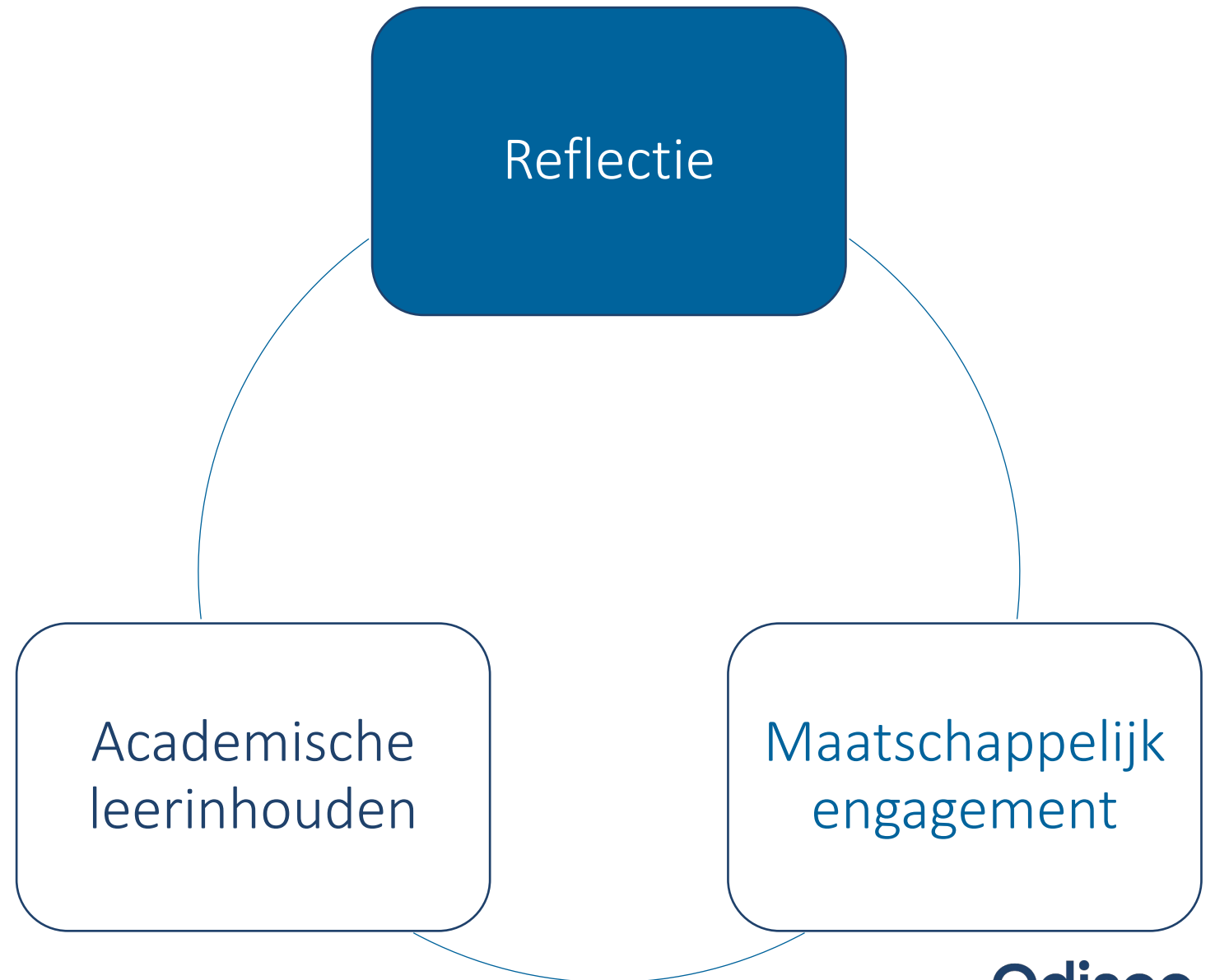


Leerinhouden

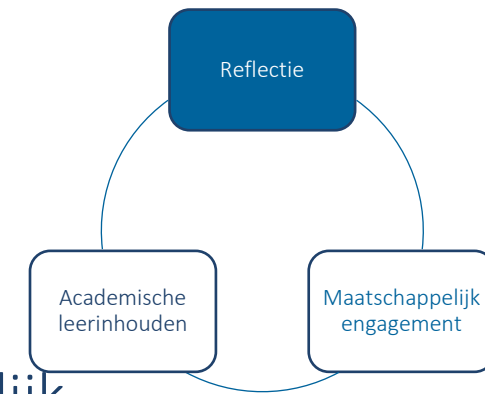


- Focus op ervaring & reflectie op die ervaring. Eigen referentiekader begrijpen en in vraag durven stellen.
- Leerinhouden verschijnen op Toledo en komen aan bod tijdens de lessen:
 - Thema's: kansarmoede, ouders, afstand-nabijheid, kinderen op de vlucht,...
 - Focus = link met maatschappelijk engagement → Hoe kunnen de inhouden mijn leren en impact versterken?
- Op vraag van studenten kunnen ook andere leerinhouden aan bod komen

Reflectie



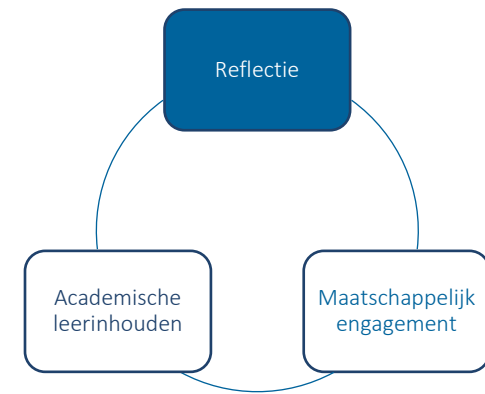
Reflectie: checklisten



- Reflectiedocument minstens 4 keer in te vullen door studenten
- Een aantal vragen om hen aan het denken te zetten over het maatschappelijk engagement:
 - Wat ging beter dan verwacht? Wat liep anders dan verwacht?
 - Wat verwonderde jou? Wat frustrreert jou? Wat raakte jou?
Hoe kwam dat? Kan je hier tijdens de volgende begeleidingen iets mee doen?
 - Welke 'impact' had je op de organisatie, het gezin, het kind...?
 - Waar worstel je nog mee? Waar ga je de volgende keer mee aan de slag?
- Bezorgen aan de begeleider van de organisatie + op Toledo plaatsen,
 - Manier om feedback te krijgen, te communiceren, bij te leren,...

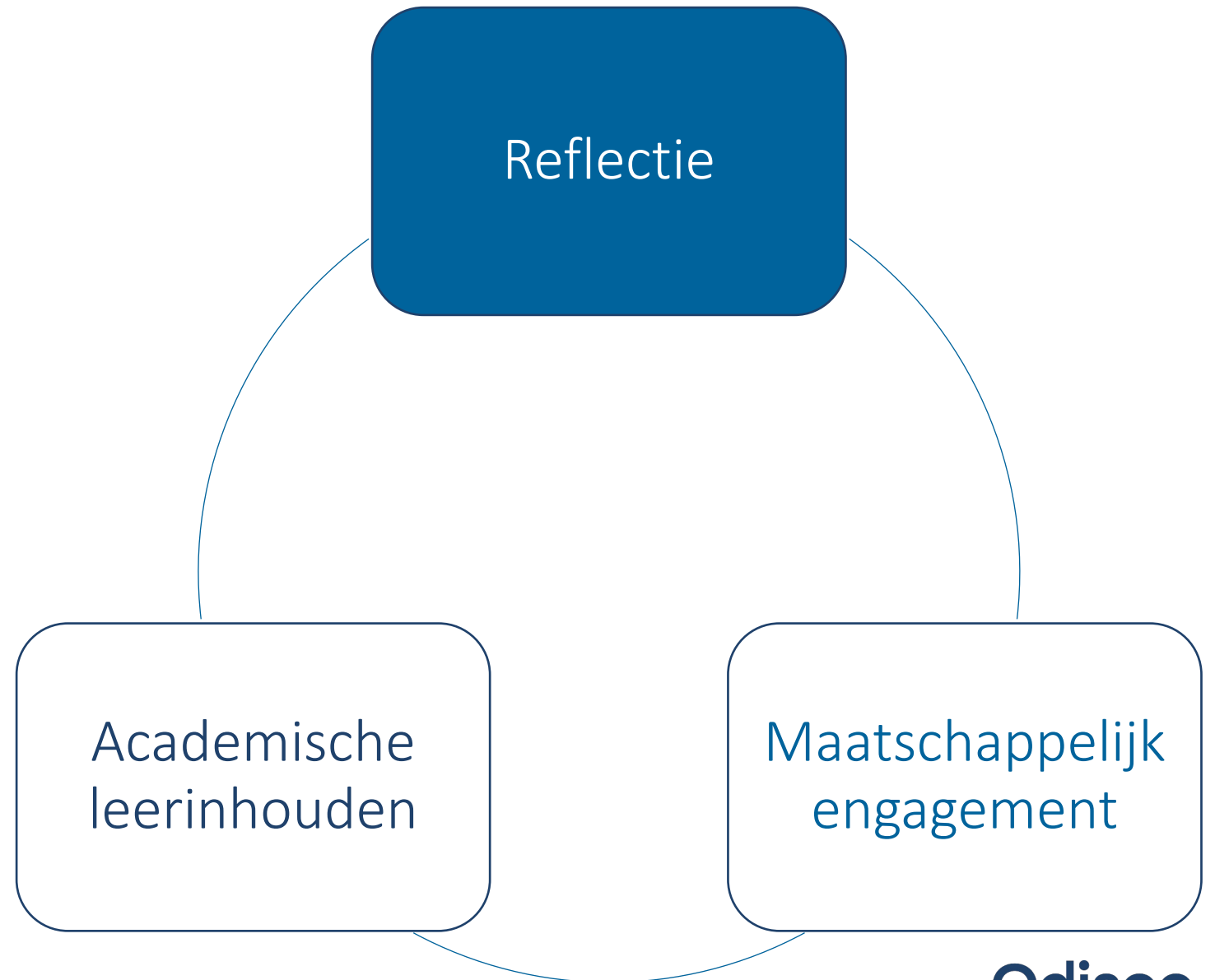
Reflectie: persoonlijke leerdoelen

- Persoonlijke groei in kaart brengen via groeidocument
- 6 sleutelcompetenties voor leren voor diversiteit
 - Waar sta ik voor de start van het maatschappelijk engagement?
 - Op welke competenties moet ik groeien/groeide ik?
 - Aantal momenten invullen + meebrengen naar de lessen



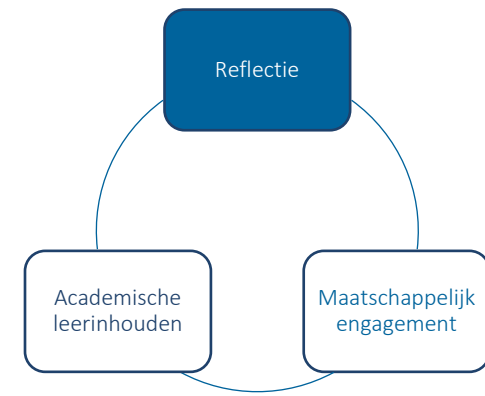
Evaluatie

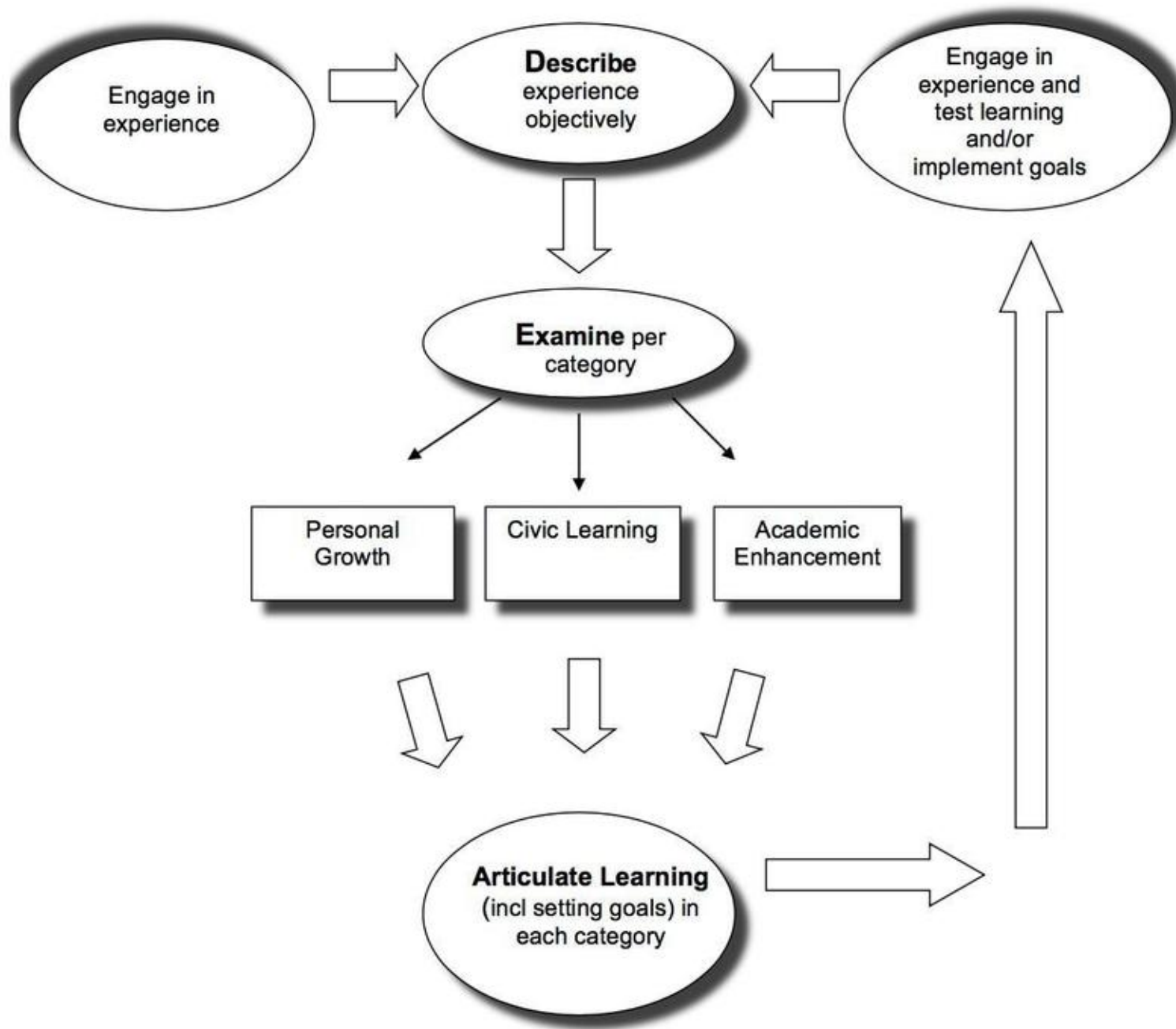
Focus op reflectie



Evaluatie: gesprek met de organisatie/student/docent

- Op basis van het DEAL-model en persoonlijke groei
- Gesprek met groep studenten uit dezelfde organisatie, docent en medewerker van de organisatie
- Het gesprek vindt plaats wanneer student ongeveer $\frac{3}{4}$ van je maatschappelijk engagement heeft afgelegd, dit kan zowel in de organisatie als op de hogeschool.
- Studenten bereiden het reflectie-/evaluatiegesprek voor
- Studenten kunnen coachingsmoment volgen ter voorbereiding op gesprek





Evaluatie

Community Service Learning

- De begeleider van de organisatie geeft je doorheen je maatschappelijk engagement regelmatig feedback. Je gaat hier ook actief naar op zoek.
- In het gesprek met Jasmin/Lien en de organisatie vertel je over je ervaringen.

Checklisten

- De checklisten worden gebruikt om te communiceren met de organisatie.
- De checklisten ondersteunen jou om je persoonlijke groei en je leren in kaart te brengen.

Gesprek met de organisatie, de hogeschool en je medestudenten

- Op 3/4^e of op het einde van je ervaring
- Voorstellen van CSL- ervaring en het kritisch reflecteren aan de hand van het DEAL-model.
- Persoonlijke leerdoelen bespreken.

Korte eindreflectie

- In te dienen op het einde van het academiejaar → focus op groei

Een student aan het woord...



Ik denk ook dat ik niet alleen mezelf als redder zag, maar de andere partij ook te veel als slachtoffer. Mijn hoofd begon meteen overuren te draaien. Ochiere die jongens, wat zouden ze allemaal meegemaakt hebben, ze zullen alles uit het thuisland ontzettend missen, hoe moeilijk moet het zijn om hier nu in België een nieuw leven op te starten,...

We groeiden al enorm...

- CSL-insteek sinds 2018
- Jaarvak i.p.v. één semester → meer aansluiten bij noden verschillende organisaties
- Meer inzetten op keuze
- Grote stappen op vlak van evaluatie (n.a.v. onderzoek rond evaluatie CSL)
 - 360 graden beoordeling
 - Persoonlijke groei in kaart brengen
 - Kans om te groeien na het eindgesprek
 - Focus op eigenaarschap
- Twee docenten i.p.v. één docent: uitwisseling en betere opvolging
- Meer duurzame contacten met organisaties



Onze dromen...

- Samenwerking met het vak praktijkonderzoek?
- Nog meer (inhoudelijke) uitwisseling met de organisaties
- Meer keuze? Meer ruimte voor 'onverwachte' engagements?

Onze uitdagingen en vragen...

- Plaats in het nieuwe curriculum?
- Wisselende kwaliteit van begeleiding door de organisaties
- Meer samenwerken met andere vakken om inhoudelijke input nog meer te versterken
- 'echt' leren VS 'sociaal wenselijk' leren?
- Meer aandacht voor discriminatie, racisme... i.s.m. andere vakken
- Kunnen studenten die in hun vrije tijd al maatschappelijke engagements opnemen dit 'inzetten' in dit vak?
- ▶ • Beperkt aantal studiepunten dus ook beperkt maatschappelijk engagement



UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

Praktijkvoorbeeld Service-Learning in de lerarenopleiding 'verbindend in interactie' en uitwisseling

Leene Leyssen



Wie ben ik?



Lector Bachelor kleuter- en lager-
onderwijs UCLL Diest

Leene Leyssen

Lector beweging/outdoor learning/Service-Learning/muzische opvoeding/Cross Course...

Medewerker dienst onderwijs en studenten

leene.leyssen@ucll.be





WAT KAN IK JULLIE VERTELLEN?

BACHELOR KLEUTERONDERWIJS BRABANT
ZOOM OUT

LEREN EN LEVEN IN DE STAD:
VERBINDEND IN INTERACTIE

Een keuze-opleidingsonderdeel in de derde opleidingsfase waarin studenten hun onderzoekscompetenties aantonen (12 SP).

Doelen

Leraars bewegen met hun hele zijn

- reflecteert - onderzoekt - innoveert met het oog op levenslang leren
- heeft een open blik - is kritisch
- werkt aan de authentieke professionele identiteit
- profileert zich
- is informatie- en mediawijs
- toont zelfregie en ondernemerszin

Leraars bewegen samen

- is gericht op samen school maken (in het eigen team - met externe partners - internationaal)

Sessies

- sessie 1** input CSL - brede school - sociale kaart
- sessie 2** sollicitatie
- sessie 3** probleemoriëntering welzijnsorganisaties
- sessie 4** maatschappelijke competenties: SDG's - diversiteitscompetenties
- sessie 5** presentatie probleemoriëntering welzijnsorganisaties, seesaw
- sessie 6** individuele coaching onderzoeksvraag
- sessie 7** digitale feedback op reflecties - onderzoeksplan
- sessie 8** drieboekgesprek op de stageplaats
- sessie 9** input presentatie CSL-ervaringen en onderzoekrapport
- sessie 10** presentatie onderzoek

taakovername

babbelroepje

Aaxilia VZW

UC

ZO

ZOOM OUT Verbindend in i...
Teacher


Journal **Activities** **Inbox** **Skills**

ZO Class Journal
63 items

TT



keuze OPO 'verbindend in interactie'





Bachelorproof : zoom out
[MK322d] [1819]

● B-UCLL-MK322d-1819



BACHELOR KLEUTERONDERWIJS BRABANT
ZOOM OUT

 **LEREN EN LEVEN IN DE STAD:**
VERBINDEND IN INTERACTIE 

Een keuze-opleidingsonderdeel in de derde opleidingsfase waarin studenten hun onderzoekscompetenties aantonen (12 SP).

Doelen

Leraars bewegen met hun hele zijn

- reflecteert - onderzoekt - inzoovert met het oog op levenslang leren
- heeft een open blik - is kritisch
- werkt aan de authentieke professionele identiteit
- profileert zich
- is informatie- en mediarwijs
- toont zelfregie en ondernemerszin

Leraars bewegen samen

- is gericht op samen school maken (in het eigen team - met externe partners - internationaal)

Sessies

- sessie 1** input CSL - brede school - sociale kaart
- sessie 2** sollicitatie
- sessie 3** probleemoriëntering welzijnsorganisaties
- sessie 4** maatschappelijke competenties: SOG's - diversiteitscompetenties
- sessie 5** presentatie probleemoriëntering welzijnsorganisaties, seesaw
- sessie 6** individuele coaching onderzoeksvraag
- sessie 7** digitale feedback op reflecties - onderzoekspun
- sessie 8** driehoeksgesprek op de stagplaats
- sessie 9** input presentatie CSL-ervaringen en onderzoeksrapport
- sessie 10** presentatie onderzoek

taalkaravaan 

babbelkroegje 

Axelia VZW 





Ontstaan

- In onze opleiding is er altijd aandacht geweest voor sociaal engagement



- Vanuit het keuzeOPO 'anderstalige nieuwkomers'
 - Gelijkenis : sociaal engagement bij kwetsbaren, intervisie (reflectie), gelinkt aan hun bachelordproef
- ↓ curriculumvernieuwing
- Naar het keuzeOPO 'zoom out, verbindend in interactie'
 - Verschil : bredere keuze van de sector waarin ze een engagement opnemen, afgestemd op Service-Learning methodiek (toevallig),



Instap in de Service-Learning methodiek





BACHELOR KLEUTERONDERWIJS BRABANT ZOOM OUT



**LEREN EN LEVEN IN DE STAD:
VERBINDEND IN INTERACTIE**



Een keuze-opleidingsonderdeel in de derde opleidingsfase waarin studenten hun onderzoekscompetenties aantonen (12 SP).

12 studiepunten

180u zelfstandig
werk/onderzoek

120u contact met de
doelgroep/organisatie

Ongeveer 8 studenten

Doelen



De student

Leraars bewegen met hun hele zijn

- reflecteert – onderzoekt – innoveert met het oog op levenslang leren
- heeft een open blik – is kritisch
- werkt aan de authentieke professionele identiteit
- profileert zich
- is informatie- en mediawijs
- toont zelfregie en ondernemingszin

Leraars bewegen samen

- is gericht op samen school maken
(in het eigen team – met externe partners – internationaal)



Sessies

- sessie 1** input CSL - brede school - sociale kaart
- sessie 2** sollicitatie
- sessie 3** probleemoriëntering
welzijnsorganisaties
- sessie 4** maatschappelijke competenties:
SDG's - diversiteitscompetenties
- sessie 5** presentatie probleemoriëntering
welzijnsorganisaties, seesaw
- sessie 6** individuele coaching
onderzoeksvraag
- sessie 7** digitale feedback op reflecties -
onderzoeksplan
- sessie 8** driehoeksgesprek op de
stageplaats
- sessie 9** input presentatie CSL-ervaringen
en onderzoeksrapport
- sessie 10** presentatie onderzoek



Sessie 1 : kennismaking

KU LEUVEN Zoeken in KU Leuven [INFO](#)

[SERVICE LEARNING](#) [Inloggen](#)

[WAT IS SERVICE-LEARNING?](#) [SERVICE-LEARNING AAN KU LEUVEN](#) [SERVICE-LEARNING WERELDWIJD](#) [CONTACT](#) [NIEUWS](#) [NL](#) [EN](#)

[Home](#) > wat is service-learning?

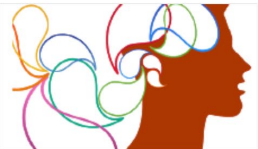
WAT IS SERVICE-LEARNING?

Service-learning (ook bekend als *community service learning of leren door maatschappelijk engagement*) is een onderwijsvorm waarin dienen, reflecteren en leren centraal staan. Studenten **dienen** de maatschappij door zich in een concrete gemeenschap te engageren. Ze **reflecteren** daarbij op een gestructureerde wijze over hun ervaringen, en aldus **leren** ze op academisch, maatschappelijk en persoonlijk vlak.

Service-learning draagt ertoe bij dat studenten zich als volledige personen ontwikkelen met niet alleen academische maar ook sociale en persoonlijke vaardigheden, en dat ze verantwoordelijke en kritische burgers worden.



DIENEN



REFLECTEREN



LEREN

Vlaanderen DE SOCIALE KAART [CONTACTEER ONS](#)

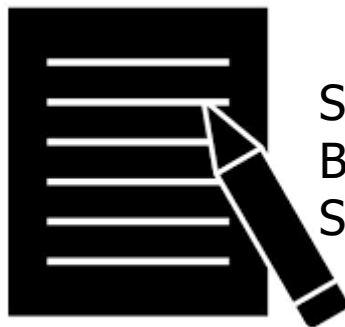
desocialekaart.be [Inloggen](#) [Registreren](#) [Nieuw wachtwoord aanvragen](#)

Home Zoeken Inloggen

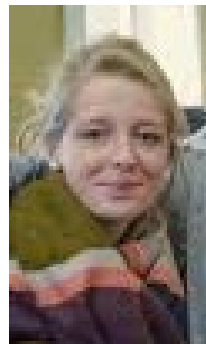
Zorgvoorzieningen en zorgverstrekkers in Vlaanderen en Brussel

Wie of wat zoek je? [Zoeken](#)

Uitgebreid zoeken



Service-Learning
Brede school
Sociale kaart



STUDIEDAG
COMMUNITY
SERVICE LEARNING

*Dienen, reflecteren, leren
Katholieke dialoogschool
in verbinding met de samenleving*

19 september 2018 - Schaarbeek

ONDERWIJS

BREDE SCHOOL [Thema's](#) [Kenniscentrum](#) [Methodieken](#) [In praktijk](#)

Wat is een Brede School? [Print](#)

Wat is een Brede School?

Een Brede School is een samenwerkingsverband tussen organisaties uit verschillende sectoren, waaronder één of meerdere scholen, die samen werken aan een brede leer- en leefomgeving, in de vrije tijd én op school, met als doel maximale ontwikkelingskansen voor alle kinderen en jongeren.

Een kwalitatieve bredeschoolwerking heeft oog voor diversiteit, verbindingen en participatie. De concrete werking hangt af van de lokale context.

Dit referentiekader Brede School werd ontwikkeld op basis van internationale literatuur en ervaringen van Brede Scholen in Vlaanderen en Brussel (Joos & Ernalsteen, 2010). De term Brede School komt overgewaaid uit Nederland, andere termen die gebruikt worden zijn: community schools (VK en VS), extended schools (VK), vensterscholen (Groningen), ... Maar het gaat niet om een term, de inhoud staat centraal, namelijk het creëren van samenwerkingsverbanden rond kinderen en jongeren om hun kansen te vergroten.

[Meer lezen?](#)



Sessie 2 : ontmoetingsgesprek

- VOORTAAK : voorbereiden ontmoetingsgesprek
- OPDRACHT per 3 studenten
 - Student Service-Learning-ervaring
 - Organisatie
 - Coach



TODO

organisatie zoeken
ontmoetingsgesprek
overeenkomst tekenen
prereflectie





Sessie 3 : info



Probleemoriëntering
Reflectie na
probleemoriëntering
'Solliciteren'
Nadenken over onderzoek



Sessie 4 : info maatschappelijke competenties



DIVA
Home Wegwijzer Bronnen Sitemap Info

Home » Diversiteit » 6 sleutelcompetenties voor leren VOOR diversiteit

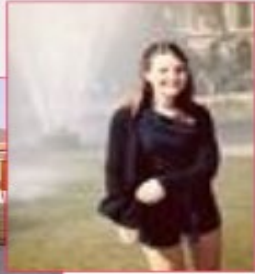
6 sleutelcompetenties voor leren VOOR diversiteit

- Leren-van-elkaar
- Multiperspectiviteit
- Normaliteit
- Onbevooroordeeldheid & non-discriminatie
- Dialogoog & samenwerking
- Flexibiliteit





taalkaravaan



babelkousje



Auxilia VZW



UC Leuven
Limburg
MOVING MINDS



Sessie 5 : presentatie probleemoriëntering

BABELKOUSJE

Achterliggende visie

*'Met Babelkousje krijgt je kind meer spreekdurf, breidt zijn woordenschat uit en vergroot het zelfvertrouwen. Onze taalprojecten zetten in op een **goed gevoel** ten aanzien van het Nederlands, benadrukken het belang van je moedertaal en bieden oefenkansen. Nederlands helpt je in je contacten met je burens, de school, de sportclub,... kortom om je **thuis te voelen** in onze gemeente.'*





Sessie 5 : seesaw

Journal

Leene Leyssen ²⁷⁸
Teacher - 5 Classes

Feb 1, 2019

Like Comment

BABELKOUSJE
Probleemoriëntering

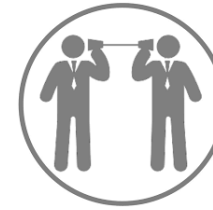
7 pages

Voila, bij deze in orde =)

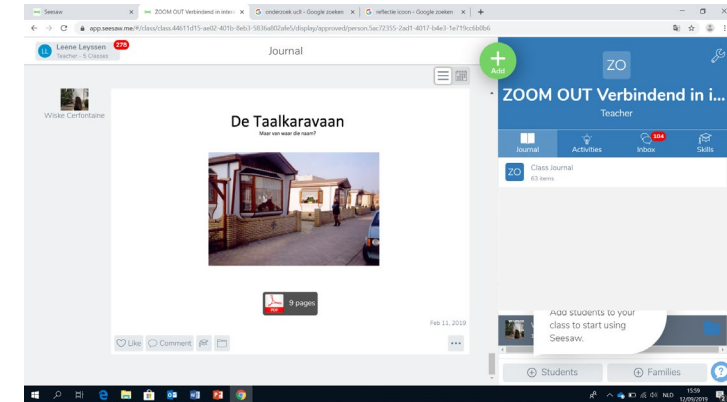
A screenshot of a journal entry. At the top, it shows the user 'Leene Leyssen' with a red notification badge '278' and 'Teacher - 5 Classes'. The title of the entry is 'Journal'. Below the title, there are icons for 'Like' and 'Comment'. The main content area features a large orange rectangle with the text 'BABELKOUSJE' and 'Probleemoriëntering' below it. To the right of this rectangle is a blue and red striped sock puppet with large eyes. Below the orange rectangle, there is a PDF icon and the text '7 pages'. At the bottom of the entry, it says 'Voila, bij deze in orde =)'. On the right side of the journal interface, there are icons for a calendar and a menu.



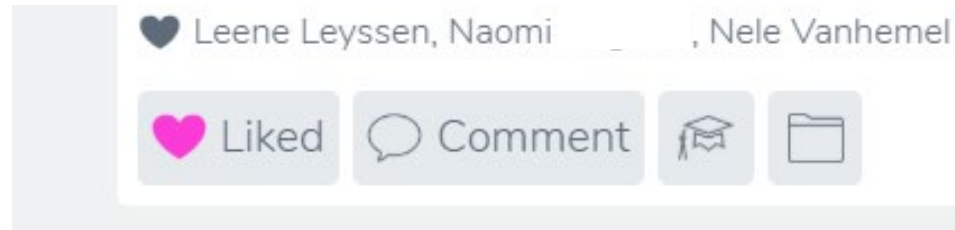
Sessie 5 : seesaw



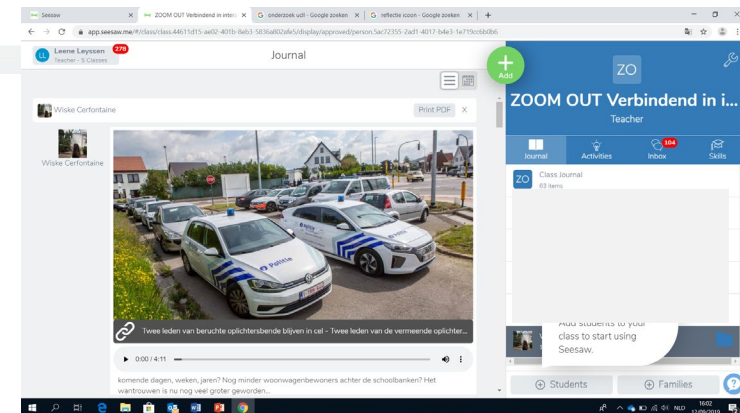
- Presentatie probleemoriëntering



- Aanmoedigen van elkaar als ze iets goed vinden



- Weten wie waar mee bezig is





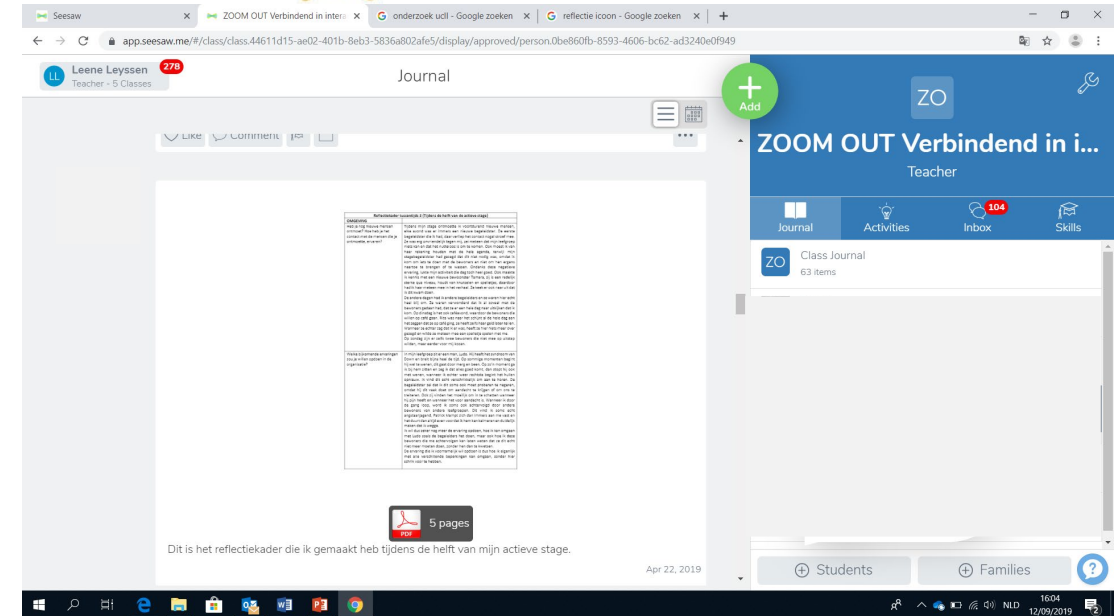
Sessie 5 : seesaw



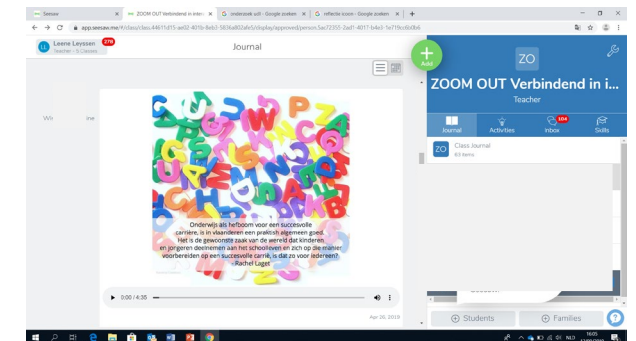
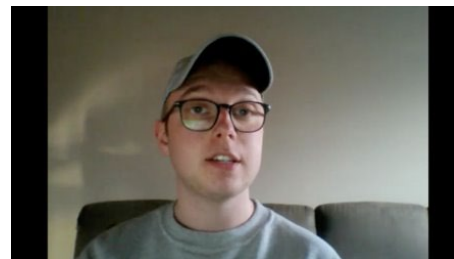
- Opgelegde reflectiekaders



bron : CSL Katholiek Onderwijs Vlaanderen



- Vrije reflecties op deeltjes uit het kader





Sessie 6 : coaching onderzoeksvraag



Onderzoeksvraag:

Hoe kunnen we het belang van kleuteronderwijs aantonen bij woonwagenbewoners?

(voorlopige) deelvragen:

1. Wat zijn woonwagenbewoners?
2. Wat is er op het woonwagenterrein in Kessel-lo al geweten over kleuteronderwijs?
3. Wat is het effect van kleuteronderwijs op de verdere schoolloopbaan van woonwagenbewoners?
4. Wat zijn drempels die de woonwagenbewoners weg houden van het kleuteronderwijs en hoe zouden we deze kunnen weghalen of verlagen?
5. Wat doen instanties zoals scholen en buurtwerking al om kleuters van woonwagenbewoners op school te krijgen?
6. Welk onderwijs hebben de ouders zelf gehad?



Sessie 7 : digitale feedback op reflecties en onderzoeksplan

Onderzoeksplan ZOOM OUT

Stap 1: Beschrijf per onderzoeksvraag/deelvraag de onderzoeksactiviteiten

Hoofdvraag: Hoe kan ik de bewoners met een verstandelijke beperking, van Apojo leefgroep Wyngaerden, verbindend bezighouden?

Deelvragen :

1. Wat is een verstandelijke beperking?

- Onderzoeksactiviteiten: Ik ga informatiebronnen raadplegen:
 - Ik ga op verschillende momenten voor 6 april 2019 schriftelijke informatiebronnen raadplegen om antwoorden te vinden op mijn deelvraag.
 - Boek/handboek
 - Tijdschriftartikels
 - Website
 - Officiële instantie
 - E- bibliotheken
 - De catalogus van UCLL- bibliotheken: LIMO
- HEB JE OOK NIETS GELEERD TIJDENS HET BEZOEK AAN DIE INSTELLING IN TREMELO HIERROND? DAN IS DAT OOK EEN ONDERZOEKSACTIVITEIT
- KAN JE DE BEGELEIDERS VAN JE INSTELLING HIER NIET OVER BEVRAGEN?
- Triangulatie: Ik ga verschillende bronnen raadplegen, zo kan ik de verkregen informatie met elkaar vergelijken en juiste van foute informatie filteren.
- Concrete acties:
 - Opzoeken van informatie over verstandelijke beperkingen op het internet.
 - Opzoeken van informatie over verstandelijke beperkingen op tijdschriften, boeken, cursussen,.. in verschillende bibliotheken.
 - Opzoeken van informatie over mensen met downsyndroom, met NAH.
 - De serie down [the road](#) bekijken.
 - Samenvoegen van de gevonden informatie.
 - Formuleren van een antwoord op deze deelvraag.



Sessie 8 : driehoeksgesprek op de stageplaats

Externe partner



Opleiding

Student

presentatie

SL-ervaring student
Onderzoek student
Behoeften



Sessie 9 : inhoudelijke sessie onderzoeksrapport en presentatie





Sessie 10 : expertenronde

VOORSTELLING SL-ervaring

ERVARING 2: DE RAPPORTEN

- BROERS: EERSTE LEERJAAR → 90% = BROERS WERDEN BELOOND MET SPELLETJES
- MIGRA: DERDE LEERJAAR → 87 % = MIGRA MET EEN KUSJE
- **EMOTIES:**
- ik was hiervan aangedaan, rapport besproken met de mama
Visie van de mama gehoord, migra zelf beloond!

HOE KOMT EEN GEZIN IN AANMERKING VOOR

VOORSTELLING onderzoek

Op een schaal van 0-10, hoe nuttig kan het inschakelen van een draaiboek zijn voor nieuwe vrijwilligers?
6 antwoorden

Waarde	Percentage
0	0 (0%)
1	0 (0%)
2	0 (0%)
3	2 (25%)
4	3 (37.5%)
5	3 (37.5%)

May 23, 2019



OPLEIDING - STUDENT - EXTERNE PARTNERORGANISATIES



Evaluatie

- Evaluatieformulier keuzetraject 'zoom out' – opleidingscriteria van het OPO en specifieke criteria
- Driehoeksgesprek en feedbackformulier organisatie
- Evaluatie tussentijdse-(seesaw) en eindreflectie aan de hand van de rubric
- Verloop onderzoeksproces – communicatie met de docent

HOLISTISCH CIJFER



WAT LOOPT ER GOED?

- Concept is op zich eenvoudig
- Enthousiasme en motivatie van de studenten
- Doorzettingsvermogen van de student
- Groei in zelfstandigheid van de student
- Tevredenheid van de organisaties waarin de studenten aan de slag gaan
- Fijn als studente blijven plakken...
- Ik leer zelf heel veel bij over de maatschappij



WAT ZIJN UITDAGINGEN?

- Vinden van een organisatie waarin de student zich wil engageren
- Afbakenen van wat een 'kwetsbare groep' is
- Sociaal-emotionele gevolgen voor de student die zichzelf tegenkomt en hoe hiermee omgaan
- Levendig houden van het digitaal platform
- Balans tussen sociaal wenselijk antwoord en authentieke ik van de student in reflecties
- Uit mijn comfortzone : maatschappelijke problemen buiten mijn expertise, cultuurverschillen in organisaties,



Met vertrouwen starten in een diverse school: diversiteitsstage in de lerarenopleiding

Service Learning Summer School

15/9 – 13u30-15u

Evelien Flamez

KU Leuven EDU

Overzicht

1. Context

1. Ongelijke onderwijskansen in Vlaanderen
2. Waar knelt het schoentje?
3. Een denkkader voor scholen en leraren

2. Diversiteit in de eduma

1. OPO Diversiteitsstage
2. Project PLGen in en voor interculturaliteit
3. Structurele integratie in curriculum & uitdagingen

3. Referenties



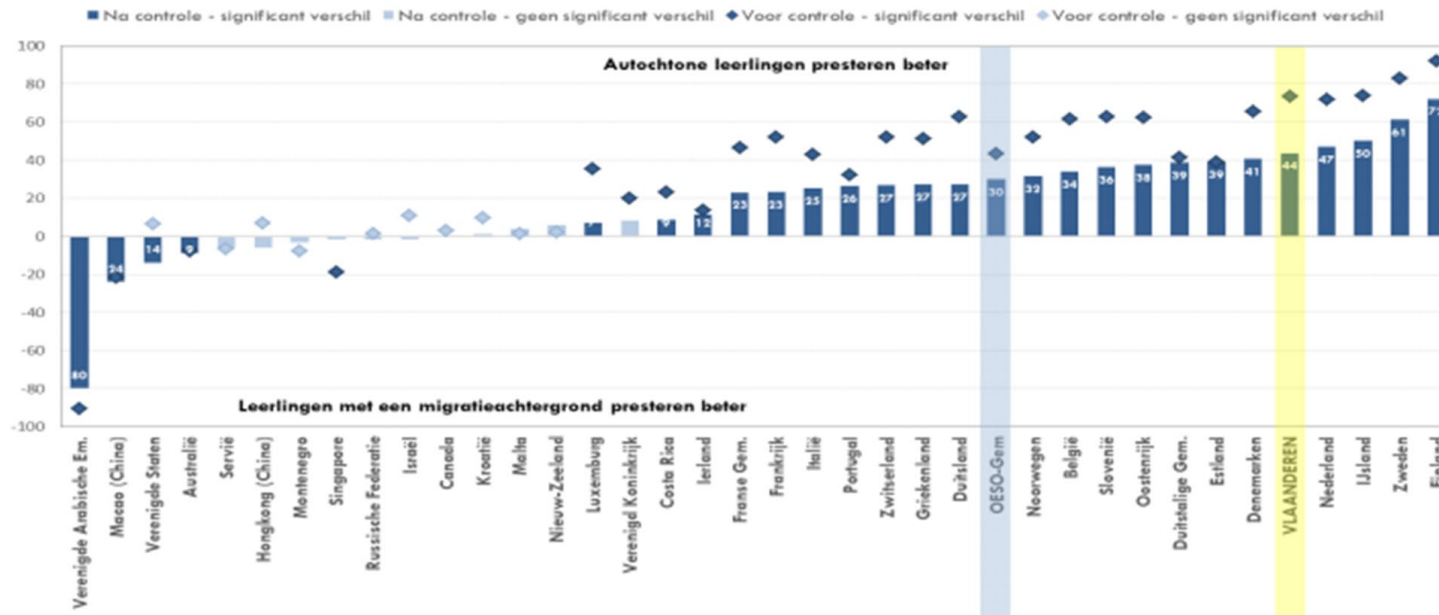
1. Context

1.1 Ongelijke onderwijskansen in Vlaanderen

- **Prestatiekloven**

- **Significante prestatiekloven tussen jongeren met en zonder migratie achtergrond** (PISA, 2018; Celeste, Baysu, Phalet, Meeussen & Kende, 2019; OECD, 2015; Agirdag & Korkmazer, 2015)

Figuur 5: Prestatieverschillen tussen autochtone leerlingen en leerlingen met een migratieachtergrond



1.1 Ongelijke onderwijskansen in Vlaanderen

- **Onregelmatige schoolloopbanen**

- **Onevenredig verdeelde onregelmatige schoolloopbanen** (Duquet et al., 2006; Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, 2019; Baysu & Phalet, 2012)

- Jongeren met migratieachtergrond
 - zijn oververtegenwoordigd in TSO en BSO
 - blijven vaker zitten
 - meer kans op waterval
 - meer kans op schooluitval en ongekwalificeerd uitstromen
 - ondervertegenwoordigd in hoger onderwijs

1.2 Waar knelt het schoentje?

Individuele factoren (kind & thuissituatie)

- **SES**
 - **IQ**
 - **Moedertaal**
(PISA, 2015, 2019; Agirdag & Korkmazer, 2015)
- ⇒ **Houding van leraren** (Boone & Van Houtte, 2012; Vantieghem, 2018; Nicaise, 2019; Goos & Decelle, 2018)
- Social bias in verwachtingen
 - Onbewuste vooroordelen en stereotypen
 - Attitudes tgo diversiteit
 - **Kleurenblinde of assimilationistische benadering**
(Celeste et al., 2019; Hagnaars et al., 2023; Meeussen & De Leersnyder, 2023)

Structurele factoren

- **Vroege studiekeuze en hiërarchische onderwijsstructuur** (Boone, et al., 2013; 2018; Van Praag et al., 2014 Vantieghem, 2018; Nicaise, 2019)
- **School diversiteits modellen** (Konings et al., 2023; Batruch et al., 2022; Celeste et al., 2019; Baysu et al., 2023)

Psychologische factoren

- **Sense of belonging** (Celeste et al., 2019; Hagnaars et al., 2023; Meeussen & De Leersnyder, 2023; Korpershoek et al., 2020; Vandecandelaere et al., 2016; Duquet et al., 2005)

“I am proud to be a student of this school; I feel at home at this school.” (Celeste et al., 2019)

Sense of belonging

1.3 Een denkkader voor scholen en leraren



Assimilatie

“De regels
gelden voor
iedereen”



Kleurenblind

“We zijn
allemaal
gelijk”

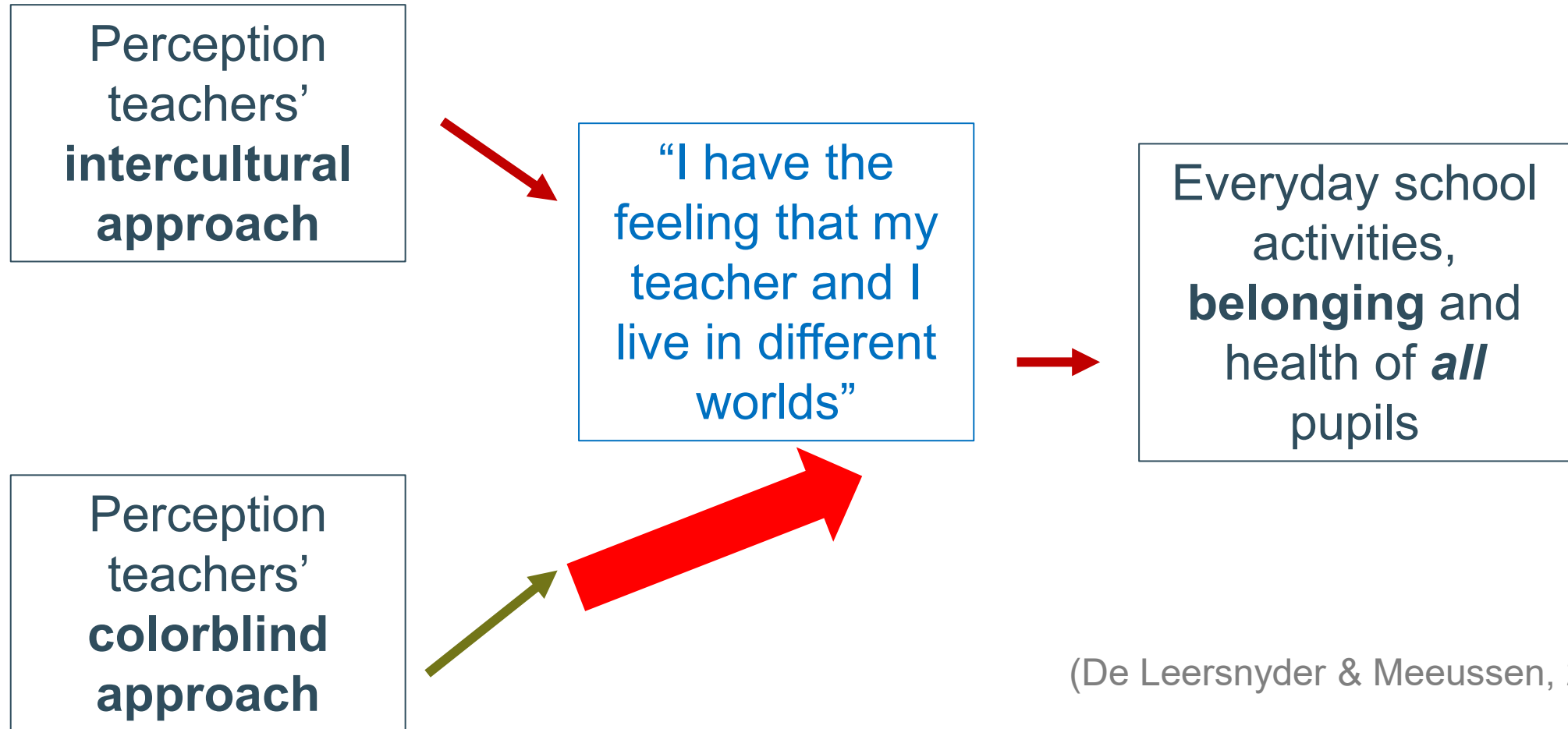


Pluralisme -
interculturalisme

“We waarderen
en benutten
diversiteit”

(Banks, 2014; Agirdag, 2019)

1.3 Een denkkader voor scholen en leraren



(De Leersnyder & Meeussen, 2023)

Only 17% of the Belgian teachers
feel capable of teaching in a diverse
classroom

(Agirdag, 2022)



2. Diversiteit in de eduma

1. OPO diversiteitsstage
2. Project PLGen in en voor interculturaliteit
3. Integratie in curriculum



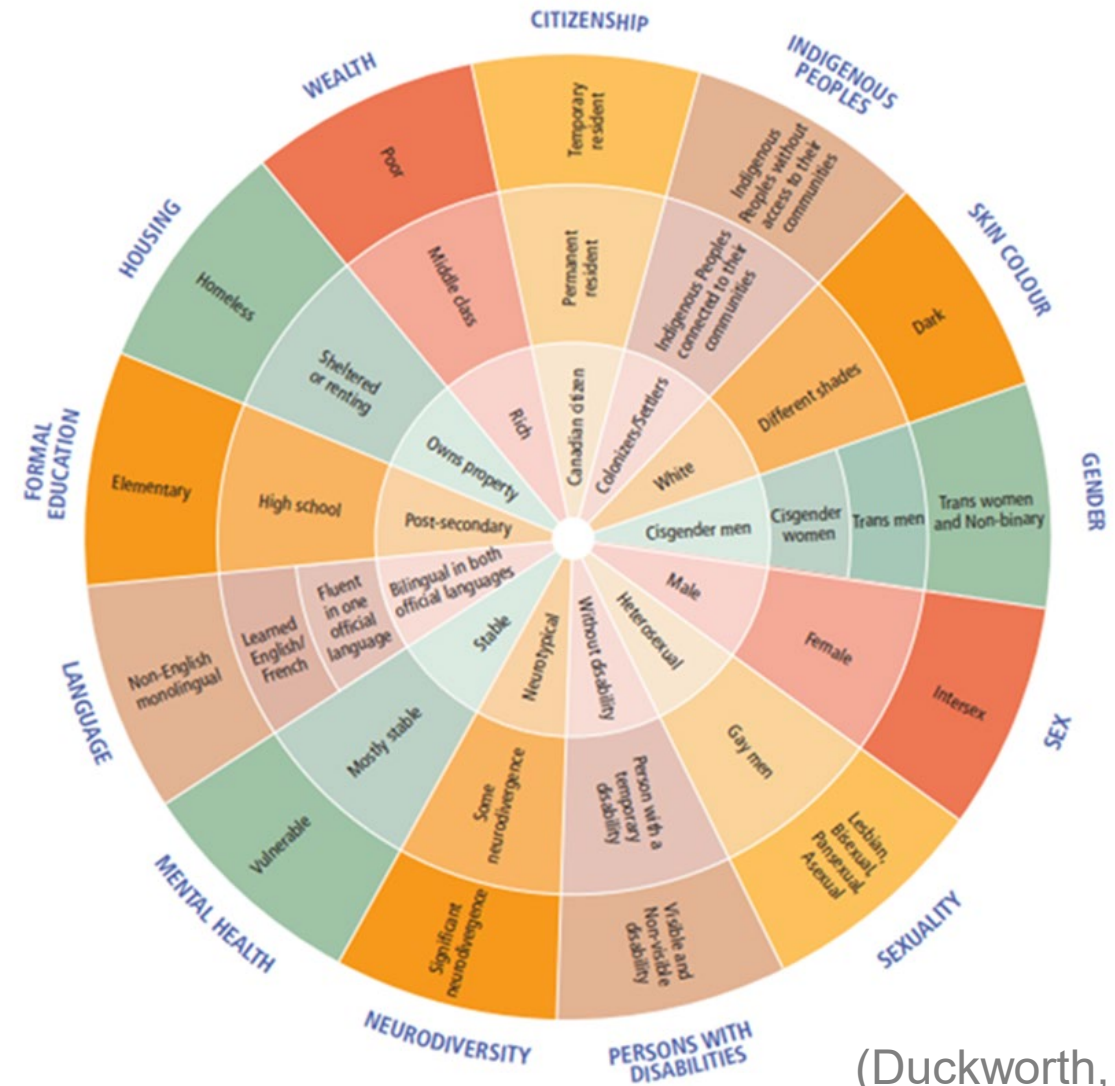
2.1 OPO diversiteitsstage

WHEEL OF PRIVILEGE AND POWER
(the closer you are to the centre, the more privilege you have)

DOELEN

- Diversiteit als grondhouding
 - Erkennen, waarderen en benutten van verschillen
 - Maatschappelijk engagement
 - Bouwen aan niet-discriminerend onderwijs en samenleving
- Werken in, aan en met diversiteit
 - Veiligheid & sociale binding
 - Sense of belonging

= sensitief en responsief

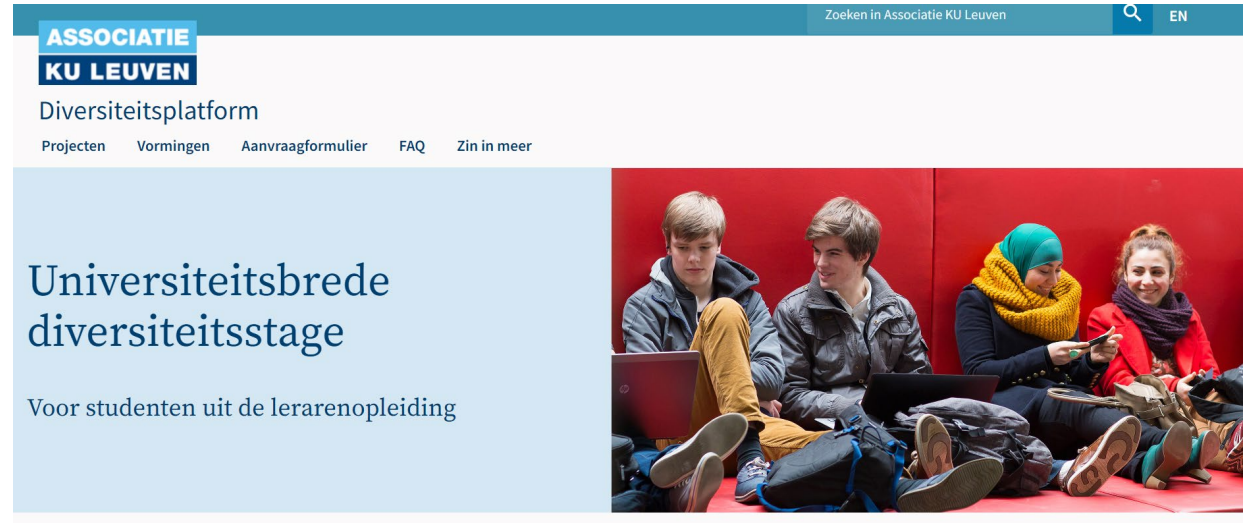


(Duckworth, 2020)

2.1 OPO diversiteitsstage

AANPAK

- Diversiteitsplatform
- Verschillende projecten en vormingen
- 3 SP
- POP



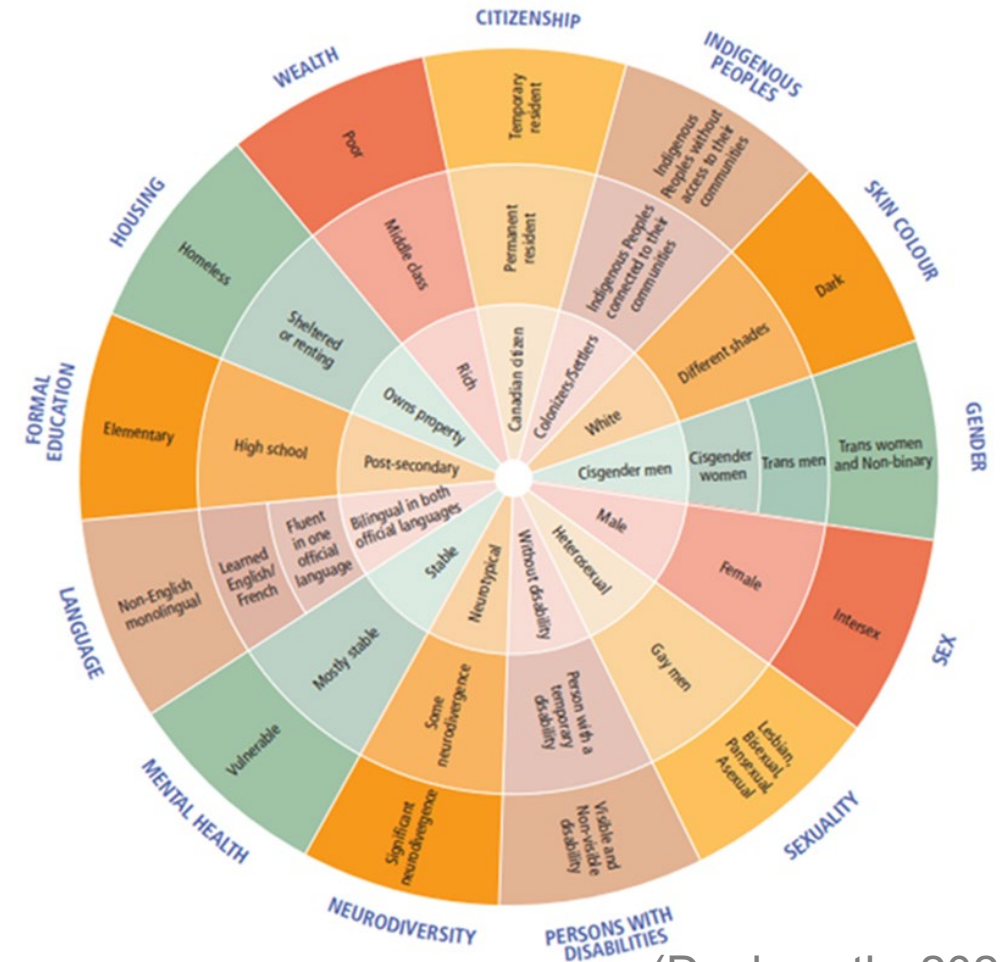
The screenshot shows the website for the Association KU Leuven Diversity Platform. The header includes the logo 'ASSOCIATIE KU LEUVEN' and a search bar with the text 'Zoeken in Associatie KU Leuven' and 'EN'. Below the header, the title 'Diversiteitsplatform' is displayed, followed by navigation links: 'Projecten', 'Vormingen', 'Aanvraagformulier', 'FAQ', and 'Zin in meer'. The main content area features a large blue box with the text 'Universiteitsbrede diversiteitsstage' and 'Voor studenten uit de lerarenopleiding'. To the right of this text is a photograph of four diverse students sitting on the floor, engaged in a discussion around laptops.

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

DOELEN

- Ontwikkelen van competenties voor cultureel responsief lesgeven bij leraren (-in-opleiding) en lerarenopleiders
- Werken aan een intercultureel schoolbeleid in secundaire scholen en lerarenopleidingen
- Duurzame verankering van de inzichten in de lerarenopleidingen
- Focus op etnisch-culturele diversiteit, maar aandacht voor diversiteit als ruim concept, superdiversiteit (Geldof, 2016) en intersectionaliteit (Consuegra, 2021)

WHEEL OF PRIVILEGE AND POWER
(the closer you are to the centre, the more privilege you have)



(Duckworth, 2020)

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit Partners

- **KULeuven**

- Coördinatie: Evelien Flamez en Dr. Ellen Claes
- Onderzoek: Dr. Jozefien De Leersnyder en Dr. Loes Meeussen –**sociale en culturele psychologie**
- Begeleiding: Chidia Ari en Evelien Flamez
- Studenten Educatieve Master

- **UCLL**

- Ine Bogaerts en Leen Alaerts
- Studenten VEB-EG én 3BaSO

- **5 secundaire scholen**

- **School zonder Racisme**

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit (professionele leergemeenschappen)

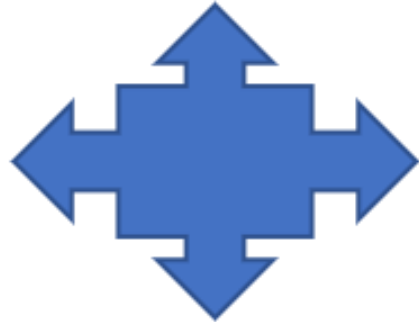
AANPAK

Niveau 1: overkoepelende PLG

Verantwoordelijke: Ellen Claes
 Procesbegeleider: Evelien Flamez

Leden: lerarenopleiders uit niveau 2, leerkrachten uit niveau 3, SzR en onderzoekers (Dr. Loes Meeussen, Dr. Jozefien De Leersnyder)

Niveau 2: PLGen UCLL



Niveau 2: PLG KUL

Parallellen met service learning →

Niveau 3: PLGen op de scholen

PLG 1: GO! Technisch Atheneum Jette	PLG 2: Atheneum Denderleeuw	PLG 3: CLW Antwerpen: CLWA Het Keerpunt – CLWA Het Leercentrum	PLG 4: Sint Angela <u>Tildonk</u>	PLG 5: GO! Atheneum Boom
Stagiairs (MA, BA) <u>Leraren</u> Directeur/Coördinator Leerlingen Lerarenopleider SzR	Stagiairs (MA, BA) <u>Leraren</u> Directeur/Coördinator Leerlingen Lerarenopleider SzR	Stagiairs (MA, BA) <u>Leraren</u> Directeur/Coördinator Leerlingen Lerarenopleider SzR	Stagiairs (MA, BA) <u>Leraren</u> Directeur/Coördinator Leerlingen Lerarenopleider SzR	Stagiairs (MA, BA) <u>Leraren</u> Directeur/Coördinator Leerlingen Lerarenopleider SzR
Idem projectjaar 2	Idem projectjaar 2	Idem projectjaar 2	Idem projectjaar 2	Idem projectjaar 2

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

Aanpak

Werkveldbevraging (barometer SzR)

- **Design** = gebaseerd op behoeftenanalyse in het werkveld
- Leerkrachten, leerlingen, ouders
- Perceptie diversiteitsmodel – schoolcultuur

- 5 domeinen (SzR, z.d.; Konings et al., 2023)
 1. Curriculum – Samen leren
 2. Samen leven – Democratisch burgerschap
 3. Identiteit
 4. Taal
 5. Participatie – Whole school approach

Vragenlijst en focusgroepen (Meeussen, Vandevelde)

- **Voor- en nameting**
- **Vragenlijst** diversiteitscompetenties van studenten
 1. Attitudes tov diversiteit
 2. Interculturele lesinhoud
 3. Lespraktijken en klasdynamieken
 4. Inzicht interculturele processen

- **Focusgroepen** met studenten

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

1. Attitudes ten opzichte van diversiteit	2. Interculturele lesinhoud
Interculturele houding, positieve ervaring met diversiteit	Bereidheid interculturele lesaanpak & inhoud
Perceptie diversiteit als meerwaarde voor de IIn	Ik zal diverse perspectieven bespreken
Perceptie diversiteit als moeilijkheid op school	Ik zal bronnen uit andere culturen gebruiken
Kleurenblind perspectief tav IIn	Ik zal aandacht besteden aan diversiteit als lesonderwerp
Open voor intercultureel taalbeleid	
Belang als leerkracht aandacht voor diversiteit en (on)gelijkheid als onderwerp	
3. Lespraktijken en klasdynamieken	4. Inzicht interculturele processen
Ik zal open klasdiscussie over politieke of sociale kwesties aanmoedigen	Inzicht interculturele processen: belang belonging – leerkracht maakt verschil – IQ en thuissituatie bepalen – stereotype threat – beeld leerkracht heeft invloed op prestaties
Efficacy beliefs creëren veilig klasklimaat, open discussie	Cultural ignorance
Efficacy beliefs lesgeven aan cultureel diverse klas	Kennis over sociale ongelijkheden (?)
Beheersing interculturele communicatievaardigheden	

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

PLG traject – jaar 2

	Kick off - Vorming 1 17/10/22	PLG 1 Eind okt, begin nov	Vorming 2 13/12/22	PLG 2 Eind jan, begin feb	Supervisie Maart	Slotmoment Eind mei
Wat en wie?	Onthaal & Check-in Vorming 1 door SzR Voor studenten	Kennismaking Uitwisseling Planning Alle partners op gelijke voet	Vorming 2 door KUL en UCLL Voor studenten	Kritische reflectie Alle partners op gelijke voet	Uitwisseling andere projecten Voor studenten	Presentatie praktijken Alle partners op gelijke voet
Doelstellingen	Kennismaking Referentiekader Toelichting aanpak, doelen en evaluatie	Deep democracy Cultureel referentiekader Gedeelde visie en doelen Taakperceptie Acties	Interculturele lesinhoud en schoolopdracht Multiperspectiviteit	Kritische reflectie interculturele praktijken Referentiekader: niveaus in acties (Banks; Agirdag)	Taakopvatting divers-sensitief leraarschap Uitwisseling andere vbn divstage	Good practices interculturele praktijken en acties Toolbox Hoe duurzaam verankeren?
Groeipunten meting	<ul style="list-style-type: none"> <i>Kleurenblind perspectief – cultural ignorance</i> <i>Stereotype & identity threat</i> <i>Fixed mindset threat</i> <i>Open voor meertalenbeleid</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Stereotype & identity threat</i> <i>Efficacy beliefs lesgeven aan cultureel diverse klas</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Bronnen uit andere culturen integreren</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Efficacy beliefs creëren veilig klasklimaat, open discussie</i> <i>Efficacy beliefs lesgeven aan cultureel diverse klas</i> <i>Beheersing interculturele communicatievaardigheden</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Efficacy beliefs lesgeven aan cultureel diverse klas</i> 	Alle voorgaande

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

Voorbeelden van interculturele praktijken

Samen leren - Curriculum	Samen leven – Democratisch burgerschap	Identiteit	Taal	Participatie – whole school approach
<p>Bv. lesson study, screening leerinhouden en materialen ifv multiperspectiviteit</p> <p>Bv. dekolonisatie</p> <p>Bv. leren in en voor diversiteit</p>	<p>Bv. methodieken voor interculturele dialoog, klasdiscussie, controversiële thema's in de klas, uitwisseling Bxl-Tildonk, straatinterviews, ...</p>	<p>Bv. deconstructie identiteit (intersectionaliteit, wheel of privilege. Lbevraging sense of belonging, klasdiscussie voor reductie van vooroordelen en stereotypen)</p>	<p>Bv. meertalenbeleid, leraar als taalcoach, functioneel meertalig leren</p>	<p>Bv. deep democracy (Lewis, 2008) – stem van leraren, leerlingen, ouders</p> <p>Bv. inzicht in kleurenblinde denkkaders, onbewuste vooroordelen, social bias</p>
<u>Toolbox SzR</u>	<u>Toolbox SzR</u>	<u>Toolbox SzR</u>	<u>Toolbox SzR</u>	<u>Toolbox SzR</u>

→ Uitdaging: transformatie en sociale actie (Agirdag, 2019; Banks, 1993)

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

Wat zeggen studenten?

Waardevol en positief

- Vormingen en slotmoment echt meerwaarde: kader, bewustmaking & tools
 - *“Het is niet omdat ik bepaalde problematieken niet meemaak dat die daarom niet bestaan”*
 - *“Je leert de wetenschappelijke theorieën en kunt hierdoor nuanceren wat er in de media wordt verteld”*
- Ervaringsdeskundigen aan het woord
 - *“Je hoort het uit eerste hand, dat was een ongelooflijke kans om te gaan sensibiliseren”*

Groeipunten

- Efficacy beliefs lesgeven in een diverse klas
 - Klasmanagement en concrete handvaten om met verschillende problematieken (fysiek, mentaal, achtergrond,...) om te gaan
 - Praktijkervaring gemist: in een (diverse) klas staan, oefenen, dingen uitwerken, actief kunnen bijleren

Maar ook: *“Je kan je nooit echt klaar voelen om voor een diverse klas te staan denk ik, je moet dat leren op het moment zelf. Lerarenopleiding helpt je wel bij een paar stappen maar het meeste moet je al doende leren”*

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

Wat zeggen studenten?

Waardevol en positief

- Geleerd dat het niet altijd gemakkelijk is
 - Vb. Religie, complexe thema's, gebrek aan draagvlak of tijd/energie bij leerkrachten

“Voor mij was de stage een voetjes op de grond moment”
- Acties die scholen al hadden inspireerden
 - Vb. interculturele middagen om positieve kant diversiteit te tonen, thematieken armoede, kleine veranderingen in je les kunnen een verschil maken

“Ja, ik ga er als een betere leerkracht uitkomen op vlak van diversiteit, het gaat zeker versterken”
- Samenwerking als PLG groep is een meerwaarde
 - Vb. inzicht in hoe een school en leerkrachten (samen)werken; praktijkdeprivatisering; gemotiveerde lkrn en lln

“Voor ons is diversiteit meenemen als leerkracht al meer een evidentie dan als we dit niet gedaan hadden”

Groeipunten

- Expertise en draagvlak
 - Vb. scholen zijn zelf zoekende, draagvlak, professionele ruimte leerkrachten, weinig structurele aanpak en visie, 'doe maar iets'

“Krijgen ze hier eigenlijk wel opleidingen voor?”

“Want als de school niet geëngageerd is, dan lukt het niet. En dan is uw diversiteitsstage om zeep”
- Impact
 - Vb. moeilijk voor verandering te zorgen, laag gevoel van bijdrage, kleine losse acties ipv structureel beleid

“Wat heb ik nu bijgedragen? Eigenlijk niet echt iets.”

“Uiteindelijk is het denk ik toch eerder een druppel op een hete plaat geweest.”
- Kenmerken van de school
 - Vb. weinig diversiteit dus niet kunnen oefenen voor diverse klas, onveilige klasdynamieken, ervaring van discriminatie (hoofddoek); verre pendel; wachten op antwoord of reactie

“Je kon bijna een muur zien. Een muur tussen leerkrachten en leerlingen, een muur tussen leerlingen onderling”

2.2 PLGen in en voor interculturaliteit

Wat zeggen studenten?

- Nog enkele groeipunten...

“Ik voelde me in de school meer een bezoeker dan een stagiair, de regeling kon meer gestructureerd en ik had niet het gevoel dat ik kon bijdragen.”

“Echte uitwisseling van ideeën was er niet echt”

“Het voelde meer aan alsof wij een dienst aan het leveren waren dan dat het echt een gezamenlijk project is“

“Ik had mij het idee van een PLG anders voorgesteld; als een co-creatief project, een co-creatieve groep die met iedereen samen op een horizontale structuur aan het werken was, en dat ontbrak voor mij“

“Ik had meer geleerd als ik alles had kunnen toepassen in mijn echte stageschool en ik had er de resultaten meer van kunnen zien zo”

2.3 Integratie in curriculum

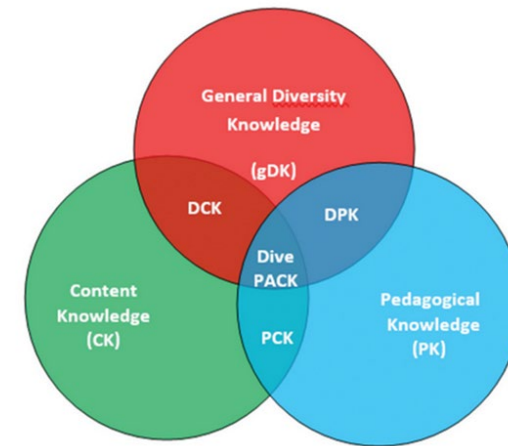


Figure 1. Diversity Pedagogical Content Knowledge (DivePACK).

(Hakan et al., 2021)

UCLL

- Beginsituatie-analyse van de opleiding
- Inhouden uitwerken rond interculturele competenties
 - Studentenniveau
 - Docentenniveau
- Screening eigen lesmaterialen
 - Multiperspectiviteit – integratie in alle vakken

KUL

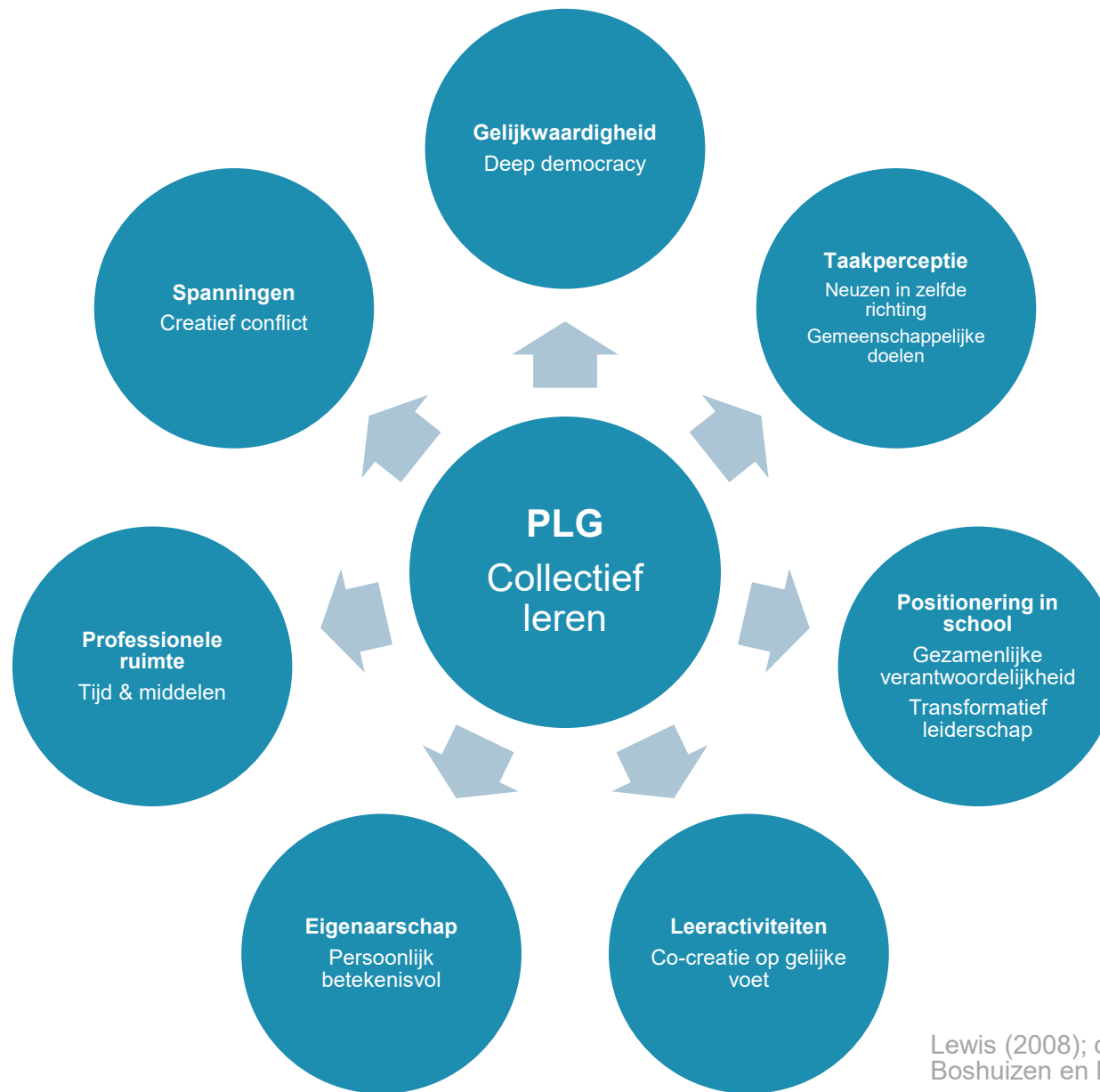
- Dialoogtafels
- Werkgroep curriculum SoE
- Verderzetting PLG-traject
 - LIO + partnerscholen
 - Integratie reguliere stage?
 - Screening scholen – randvoorwaarden

2.3 Integratie in curriculum

Uitdagingen PLG-werking op scholen

- Randvoorwaarden -> Screening
 - Afstand
 - Mindset en trekkers in de scholen, draagvlak, transformatief leiderschap, rol directie
 - Samenstelling PLG
 - Autonomie van studenten, leraren
 - Input van leerlingen
 - Professionele ruimte leraren; flexibel organiseren lestijden
- Schroom leerkrachten – leerlingen?
 - Waardeer; erken aanwezige expertise
 - Coach
 - Deep democracy

Factoren die functioneren van PLGen beïnvloeden



Lewis (2008); de Bruijn & Schaap H (2015); Ketelaar, Beijaard, Boshuizen en Den Brok (2012); Avery, Levy and Simmons (2013)

2.3 Integratie in curriculum

Uitdaging opgezette diversiteitsacties

Benaderingen (Agirdag, 2019; Banks, 1993)

- Contributiebenadering
 - folkloristische bijdragen (contributies) aan onze samenleving, zoals feestdagen en culinaire gewoontes
 - niet onproblematisch, omdat ze kan leiden tot de bagatellisering van culturen van etnische minderheden
- Additieve benadering
 - leerkrachten voegen thema's en voorbeelden over etnische minderheden toe aan de bestaande curricula
 - nog steeds te beperkt, omdat het bestaande perspectief van het curriculum grotendeels ongewijzigd blijft
- Transformatieve benadering
 - structurele veranderingen in het curriculum stimuleren de leerlingen om vanuit verschillende culturele invalshoeken naar de realiteit te kijken.
 - de bestaande denkwijzen, praktijken en leerinhouden worden kritisch geëvalueerd
- Sociale actie benadering
 - leerlingen nemen zelf het voortouw om sociale en etnische rechtvaardigheid te realiseren

2.3 Integratie in curriculum

Uitdagingen voor de lerarenopleidingen

- Instroom, doorstroom -> diverse leraarskamer
- Draagvlak, mindset
- Handelingsverlegenheid, competenties bij docenten en lerarenopleiders
- Stageplaatsen (cf hoofddoekenverbod)
- Integratie in curriculum (VD)
- Professionele ruimte

3. Referenties

- Agirdag, O. & Korkmazer, (2015). *Etnische ongelijkheid in het onderwijs*.
- Agirdag, O. (2019). Mythe: Etnische diversiteit omarmen leidt tot nivellering. In H. Schmidt (ed.), *Is ons onderwijs gebuisd? Mythes en feiten – Experts aan het woord*, 143-161. Gent: Borgerhoff & Lamberigts.
- Agirdag, O. (2020). *Onderwijs in een gekleurde samenleving*. Berchem: Epo.
- Banks, J.A. (2014). Multicultural Education and Global Citizens. *The Oxford Handbook of Multicultural Identity*. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780199796694.013.019
- Batruch, A.; Jetten, J.; Butera, F. (2022). Belief in School Meritocracy and the Legitimization of Social and Income Inequality. *Social Psychological and Personality Science*. <https://doi.org/10.1177/19485506221111017>
- Baysu, G., & Phalet, K. (2009). Staying on or Dropping out: The Role of the School Environment in Minority and Non-minority School Careers. *Teachers College Record*, 114, 1-25.
- Baysu, G.; Agirdag, A.; De Leersnyder, J. (2023). The Association Between Perceived Discriminatory Climate in School and Student Performance in Math and Reading: A Cross-National Analysis Using PISA 2018. *J Youth Adolesc*. 52(3): 619-636. doi: 10.1007/s10964-022-01712-3
- Boone, S.; Van Houtte, M. (2013). In search of the mechanisms conducive to class differentials in educational choice a mixed method research, *The Sociological Review*, Vol. 61, 549–572. DOI: 10.1111/1467-954X.12031
- Boone, S.; Van Houtte, M. (2013). Why are teacher recommendations at the transition from primary to secondary education socially biased? A mixed-methods research, *British Journal of Sociology of Education*, 34:1, 20-38, DOI: 10.1080/01425692.2012.704720

3. Referenties

- Boone, S.; Thys, S.; Van Avermaet, P.; Van Houtte, M. (2018). Class composition as a frame of reference for teachers? The influence of class context on teacher recommendations, *British Educational Research Journal*, Vol. 44, No. 2, April 2018, pp. 274–293. DOI: 10.1002/berj.3328
- Celeste, L., Baysu, G., Phalet, K., Meeussen, L., & Kende, J. (2019). Can school diversity policies reduce belonging and achievement gaps between minority and majority youth? Multiculturalism, colorblindness, and assimilationism assessed. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 45, 1603-1618. DOI: 10.1177/0146167219838577.
- Deklerck, J. (2011). *De preventiepiramide. Preventie van probleemgedrag in het onderwijs*. Acco, Leuven
- De Keijzer, H.; van Rooijen, R.; Vogel, P. (2015). Ontdekkend & Waarderend leren in professionele leergemeenschappen. In: *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 36(4), 17-22.
- Duquet, N., Glorieux, I., Laurijssen, I., & Van Dorsselaer, Y. (2005). *Problematische schoolloopbanen. Zittenblijven, waterval en ongekwalificeerde uitstroom in het secundair onderwijs*. Vrije Universiteit Brussel
- Geldof, D. (2016). *Superdiversiteit: the next level. Kunnen sociale professionals maatwerk blijven leveren?* KU Leuven.
- Hagnaars, M.; Maene, C.; Stevens, P.; Willems, S.; Vantieghem, W. & D'Hondt, F. (2023): Diversity ideologies in Flemish education: explaining variation in teachers' implementation of multiculturalism, assimilation and colourblindness, *Journal of Education Policy*, DOI: 10.1080/02680939.2023.2167236

3. Referenties

- Hakan, D., Claes, E. & Agirdag, O. (2021). Diversity pedagogical content knowledge: a new conceptual framework and assessment across different teacher education programmes. *Multicultural education review*, 13: 4, 303-322
- Konings, R., O. Agirdag & De Leersnyder, J. (in prep). *Development and Validation of Domain Specific Diversity Model Scales among Pupils and Teachers: a Multilevel Approach*. Manuscript in preparation.
- Konings, R., Agirdag, O. & De Leersnyder, J. (2023). School diversity models revisited: A plea and first evidence for a domain specific approach. *Soc Psychol Educ*. <https://doi.org/10.1007/s11218-023-09784-0>
- Meeussen, L., & De Leersnyder, J. (2023). *Teachers' diversity approaches during Covid-19 school closures predict adolescents' school engagement, belonging, and health beyond general teacher support*. Manuscript in preparation.
- Nicaise, I. (2019). Selectiemachine of sociale lift. Segregatie in het onderwijs tegengaan. In H. Annoot (e.a.), *Spots op onderwijs. Wetenschappers voor het voetlicht* (p. 199-222). Tiel: Iannoo Campus.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). *Immigrant students at school: Easing the journey towards integration*. Paris, France: OECD Reviews of Migrant Education.
- Vandecandelaere, M.; De Fraine, B.; et al, (2020). Verschillen tussen leerlingen in onderwijs. In: Elen & Thys. (Red.), *Leren in maatschappelijk betrokken onderwijs. Basisinzichten voor leraren nu en in de toekomst* (pp. 261-306). Universitaire Pers Leuven.
- Van Praag, L.; Boone, S.; Stevens, P.; Van Houtte, M. (2014). How tracking structures attitudes towards ethnic out-groups and interethnic interactions in the classroom: an ethnographic study in Belgium, *Soc Psychol Educ* (2015) 18:165–184. DOI 10.1007/s11218-014-9273-7

3. Referenties

- Vantieghem, W. (2018). *Technisch rapport Post 1: Analytische review van het onderzoek naar ongelijkheden in het onderwijs*. Projectleiding: Piet Van Avermaet. Onderzoek in opdracht van Unia- Interfederaal gelijkheidscentrum. Steunpunt diversiteit en leren. Universiteit Gent.
- van Keulen, H., Voogt, J., van Wessum, L., Cornelissen, F., & Schelfhout, W. (2015). Professionele leergemeenschappen in onderwijs en lerarenopleiding. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 36(4), 143-160.
- Vlaamse Overheid (2023). *Professionele leergemeenschappen van pre-en inservice leraren en lerarenopleiders in en voor interculturaliteit*. Pilotprojecten lerarenopleiding. Projectcode 03.07